

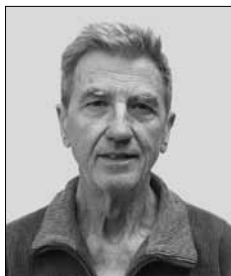
bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 51 ♦ ročník XIV ♦ 2018

Alena Kordíková, Ilustrace Stařec

BLAHOPŘÁNÍ K JUBILEU MILANU DUŠKOVI

Prvního května se prozaik Milan Dušek (1938) dožívá významného životního jubilea. Za svůj život poznal mnoho jeho stránek. Většina z nich ho inspirovala k rozsáhlé literární tvorbě, počínaje blokem povídek ve sborníku *Začátek* (Kruh 1973), prózami *Cesty vysokým lesem* a *Dědictví* (tamtéž). Určitě ale při tolika vydáních převážně kriminálních a dobrodružných titulech, nikdy nešlo o procházku růžovým sadem. A tak jsem se autora zeptal:

Čemu Tě život naučil, jaké hodnoty vyznáváš a považuješ samozřejmě i pro literární tvorbu za nejdůležitější?

Jsem realista. Odpovím tím, co jsem napsal do vydání *Dědictví* v roce 1982. Cítuji: Fascinuje mě, když člověk překoná překážky, které mu život staví do cesty. Když v sobě dokáže potlačit vrozenou sebelásku, pocity malosti – netouží-li jen brát. A když tohle vítězství nepochází z neštěstí někoho jiného, vzniklo jen jeho přičiněním, z jeho vlastní vůle. Takový člověk snadno porozumí ostatním, nemá zapotřebí úspěch oslavovat, má čas ho plně vychutnat a s úctou k Životu žít.

Měl jsem štěstí, že jsem se kolem roku 1970 ocitl v pracovně tehdejšího šéfredaktora nakladatelství Kruh Jana Dvořáka, který mi pomohl k tomu, po čem jsem toužil, ale stále bylo něco důležitějšího. Vděčím mu za své začátky.

Co Tě v současnosti těší a co naopak by se mělo ve společnosti změnit?

Po osmašedesátém jsem se musel vrátit k fyzické práci, ale současně jsem si splnil, o čem jsem dosud jen snil. Takže to nebyla prohra, spíše naopak. Těší mě, že jsem po devětaosmdesátém nepodlehł depresím z toho, kam všechno směřuje a jak ti dravci u moci hrabou pod sebe, bez ohledu na běžné občany. Dnes už to víme všichni, že nahoře nám nenaslouchají. Proč taky? Předstírají to před volbami, to musí stačit. Jenomže jakou má občan možnost nad volebním lístkem? Napříč stranami si nevybere.

Co a kdy Tě přivedlo ke čtení a poté k psaní?

Četl jsem už v útlém věku. I knížky, kterým jsem nerozuměl. Pak přišlo období, kdy jsem chodil na návštěvy k panu Jaroslavu Hubálkovi a nosil si domů jeho knížky. Byl to lesník a spisovatel. Psal o přírodě, zvěři a ptactvu. Hltal jsem, jak na někdejší Podkarpatské Rusi chytal pytláky. Chtěl jsem psát jako on. Jenomže život se mi zamotal jinak. První povídka mi vyšla až v roce 1968 v Československém

vojáku. Vypsal jsem se z toho, co jsem prožil na Šumavě, pak z mého putování od místa k místu, ale lhal bych, kdybych tvrdil, že do této „zásobárny“ nesahám i dnes.

Jsou některé témata, kterým se vyhýbáš a naopak, která vyhledáváš?

Nikdy nebudu psát sci-fi a horory, ale něco o těchto žánrech přece jen vím, ze spolupráce s vydavatelstvím Oftis v Ústí nad Orlicí, mnozí autoři – zvláště mladí – se těmito směry zahleděli. Nejspíš setrvám na krimi a detektivce.

Co svou tvorbou sleduješ?

V začátcích jsem se domníval, že třeba i něco málo mohu změnit. Už dlouho vím, že jsem byl naivní i po tom všem, čím jsem si prošel. Setrvávám na svých názorech.

Jaké jsi měl literární vzory?

Jack London, Ernst Hemingway, Robert B. Parker, Ed McBain, Michael Connelly. Mohl bych jmenovat i další, ale nemohu vynechat svého dlouholetého přítele Františka Uhra, který u nás v tomto žánru patří k nejlepším a navíc je i básníkem ...

Je to už úctyhodná řada titulů, které jsi vydal. Kterou svoji knihu považuješ za nejlepší a proč? Které by ses naopak vzdal?

Beru na sebe odpovědnost za všechny. Důležitá pro mne byla v tu či onu dobu každá. Ale klíčová pro mne byla Nahá pravda, později Dočasně slepá spravedlnost i Dáma na telefon. Ponechávám výběr na čtenáři.

Kde konkrétně bereš inspiraci?

Nejdříve šlo o nakukování do mého života. V posledních letech převážně spřádám své příběhy z toho, co vidím kolem sebe.

Čím si myslíš, že Tvé psaní mohlo zapůsobit na čtenáře?

Nehraju si na umělce. Prostě píšu, jak umím.

Co Ti přináší členství a práce ve Středisku a konkrétně ve funkci šéfredaktora Kruhu? Jsi ochoten pokračovat i v dalším volebním období?

Členem jsem rád, jinak bych přece už vystoupil. Práce pro Kruh samozřejmě zasahuje do mého soustředění. Když je třeba „odskočit“ na Kruh, pak musím znovu číst, co jsem už napsal. Z toho však viním zvolna slábnoucí paměť. Kruh mi za ta léta přirostl k srdci.

Co bys Středisku a Kruhu přál do dalších let? Jaké jsou Tvé nejbližší literární plány?

Ať v tomhle duchu pokračuje (a třeba i lépe), až nám, dříve narozeným, dojdou síly.

Letos vyjdou „Před a po zatmění“ a „Minulosti neutečeš.“ Mám v úmyslu dokončit „Kdo je bez viny?“ pro rok 2019. Dál mé plány zatím nesahají.

Znamená dovršení osmdesátin nějaký předěl jak ve Tvém životě, tak tvorbě?

Ani v tomto ohledu nehodlám nic měnit. Už jsem dost starý, abych si něco namlouval. Věřím na osud a ten si nikdo z nás nevybírá, navíc je – do jisté míry – dílem náhody.

Určitě je to důvod k zamýšlení nad vším, co Tě čeká. K tomu Ti přeji hodně zdraví a dobré pohody, vytrvalost a bohatou inspiraci, samozřejmě i další úspěchy.

Děkuji. Otázky položil Jiří Faltus

...

Aleš Kučera s Fenclem byli v restauraci hotelu Avion. Seděli u stolu kousek od lítaček spolu s prošedivělým mužem, kterého fotograf představil jako Karla Heřmánka, majitele obchodu Svítidla. Jinak byl lokál znatelně plnější než jiné dny, pijáci vydatně nasávali z půllitrů s chmelovým mokem a mluvili jeden přes druhého, samozřejmě o tom, co se časně ráno přihodilo u bývalých kasáren, dnes podnikatelské zóně.

Redaktoru Kučerovi se prostředí nelíbilo a ne pouze kvůli hluku, který tu panoval. Hned na začátku navrhl, aby se odebrali někam jinam, třeba do blízkého parčíku, ale Heřmánek návrh energicky odmítl a zarputile tvrdil, že tenhle prostor je anonymní, zde jim nikdo nebude věnovat pozornost, prostě dostali chuť na pívko, kdekoliv jinde po městě by byli nápadní. Nemá zapotřebí, aby o něm šla hláška, že donáší. Jestli chce slyšet, co má na srdci, zůstanou v Avionu.

Ve chvíli, kdy se Kučera vzdal, zavibroval mu v kapse mobil. Vylovil ho, podíval se na displej. Když zjistil, že volá redakce, prostě hovor nevzal. Od Heřmánka, který podle Fencle nepatřil mezi starostovy oblíbence, si hodně sliboval a tak bylo pro něho nepřijatelné, aby si tuhle šanci kýmkoliv nechal zmařit. Než přístroj vrátil zpátky do kapsy, pro jistotu ho vypnul, aby se jím už nemusel zabývat, a znovu se rozhlédl po okolních stolech. Usoudil, že na tom, co vyslovil Heřmánek, něco bude, nepřipadalo mu, že by jim někdo věnoval pozornost.

„Možná máte pravdu,“ připustil nahlas. Když o tomhle rozhovoru přemýšlel večer, zákonitě ho napadlo, že Heřmánek nejspíš patří k těm místním podnikatelům, kteří nedostali šanci při rozdělování zakázek pro město a z toho že pramení jeho

touha svěřit se, jak to s těmi zakázkami pro město ve skutečnosti je. Nic člověku nedodá větší sílu než pocit nespravedlnosti. Z toho pak leckdy vyvře nenávisť a možná i touha po pomstě. Ale proč se k tomu odhodlal až po starostově smrti?

„Než vám položím otázku, co bych měl podle vás vědět o nebožtíkovi Coufalovi a lidech, kterými se obklopoval, rád bych si ujasnil, z jakého důvodu chcete ty informace Deníku poskytnout? Předpokládám, že v tom bude ta zakázka obnovy osvětlení budovy radnice vně i ve vnitřních prostorách, kterou vám bohužel nepřidělili.“

„Jo, uhodil jste hřebík rovnou na hlavičku.“ Heřmánek se zamračil, až se mu smrškló husté obočí. „Výběrová soutěž...“ protáhl výsměšně a šklublo mu ve tváři. „Jeden by se tomu smál, až by se za břicho popadal, kdyby to nebylo spíš k pláči. Nasadil jsem tu nejnižší možnou cenu, nic moc z toho pro mě nekoukalo, ale říkal jsem si, že když dodám poctivou práci, vezmou to příště v potaz. Jenomže oni... co k tomu dodat...“ Mávl rukou a zavzdychal.

„Proti verdiktu jsem se samozřejmě odvolal, ale smetli ho ze stolu, ať se přihlásím jindy. Ale řekněte sami, kdy se zase bude řešit osvětlení?“

„Jen tak pro úplnost,“ využil jeho odmlčení Kučera. „Kdopak zakázku dostal?“

„Firma z Kostelce. A co se toho napovídalo o podpoře místních podnikatelů. Řeči jdou do kopru, když jste tak naivní, že nenaládujete obálku a nepodstrčíte ji správné osobě. A víte, jak to s tím osvětlením dopadlo... Když se mělo se značným zpožděním oproti termínu kolaudovat, revize zjistila závady, a kostelečáci sem museli naklusat znovu. A všechno se přešlo mlčením. Kdo myslíte, že si namazal kapsu?“

„Máte na mysli starostu Coufala?“

„Tohle bych se neodvážil tvrdit, je to složitější, než to vypadá. Jak už jsem naznačil tadyhle Ivovi...“ kývl k Fenclovi, olízl si rty, vystoupilý ohryzek na krku mu poskočil, popřál si slušný doušek piva, zalovil v kapse lehké bundy a vzápětí držel v prstech krabičku cigaret. „Nebude vám vadit, když si zapálím?“

„Jeden kuřák navíc se tady ztratí,“ řekl spěšně fotograf, obával se, aby kolega nevyšlovl zásadní nesouhlas. Věděl o Heřmánkově závislosti na nikotinu, nejdnou ho viděl zapalovat jednu od druhé.

„Hlavně už povídejte,“ pochopil Kučera kolegovó varovné avízo. Přihlížel chvatnému počínání svého protějšku, při němž mu málem z prstů vyklouzl zapalovač, a neušla mu úleva, která se objevila v jeho tváři po prvním šluku. Nikdy nekouřil, odolal i v pubertě, kdy všichni kolem něho potajmu zkoušeli první cigaretu.

„Díky, že jste si odpustil ty kecý o škodlivosti kouření, pane redaktore.“ Heřmánek se ušklíbl. „Nějakou tu neřest člověk musí mít, aby dokázal přežít v tomhle prostředí plným korupce.“

„Nefanděte si tolik.“

„Taky jste hulil, co?“

„Z čeho tak usuzujete?“

„Protože bývalí hulíči jsou v tomhle ohledu horší než nekuřáci. Nejspíš mají vztek, že si nemůžou zapálit, aby neztratili fazónu. Ale k věci. Poznal jsem Jakuba ještě jako oficíra tady v kasárnách, na výboru jsme spolu seděli v komisi, tenkrát se jí říkalo pořádková. Přiznám se, že jsem mu fandil už od první schůze. Když se mu něco nepozdávalo, řekl si k tomu svý. Otevřeně, žádný okecávačky, jako slycháte od těch, co nejsou ryba ani rak, rovnou k jádru věci. A žádný výjimky pro kamarádky, prostě padni komu padni. Řek bych, že právě kvůli tomu pro něj radní zvedli ruce a udělali ho starostou, když ten před ním musel od války.“

„A tohle vám mám věřit? Poslechněte, jestli si říkáte, o mrtvém jen dobře ... Měl jsem dojem, že mu nemůžete přijít na jméno,“ reagoval skoro našťavaně Kučera. „A teď nám ho představujete málem jako spasitele města ...“

„Když jsme se porafali kvůli té zakázce, připomněl jsem mu, proč jsem si ho vážil a dal mu svůj hlas. Kličkoval, odvolával se na zájmy města. V něčem měl pravdu, v něčem ne. Nechtěl jsem k němu být nespravedlivý. Něco mi našeptávalo, že ten zakopaný pes bude někde jinde, že třeba někdo jiný ho tlačí do záležitostí, do kterých se mu nechce. Trochu jsem v tom šfouřal, ale bohužel ...“ škulbl rameny. „A když se pak proslechlo, že kandiduje na senátora, víte, co mě profrčelo hlavou? Jestli toho Jakub tady už nemá dost a nechce se odtud zdejchnout.“

„Mluvíte v hádankách, pane Heřmánek. Jestli tomu dobře rozumím, předpokládáte, že Coufal se kvůli něčemu dostal pod něčí vliv a protože na něj něco měli, nezbyvalo mu nic jiného, než uposlechnout?“ Kučera potřásl hlavou. „Co kdybyste už konečně utrousil něco konkrétního. Něco, co by vneslo do přítomnosti trochu světla. Nějak se mi nechce uvěřit, že člověk, který byl spoustu let ve vysokých funkcích v posádce, jen tak podlehne nějakému nátlaku. Pokud byl skutečně takový, jak jste nám ho představil.“

„Nemluvíme v hádankách, prostě jenom říkám, co se povídá. Člověk jako já nevidí do kuchyně těch, co jsou u vesla. Je na vás, abyste oslovil ty správné lidi. Jenom se obávám, jestli s vámi o tom budou chtít mluvit, když v tom jsou nějak zapletení. Co třeba zjistit, odkud se vzaly prachy, které financovaly začátky Rotace? Mnoha lidem právě tohle chybělo v tom vašem článku o starostovi.“

„Naznačujete, že Coufal tehdy dostal nějakou větší finanční injekci?“

„Nějak tak to být mohlo. A dávají se takové dary z dobrého srdce? Dám – ale ty se nějak odvděčíš, až bude zapotřebí, tak se to i v nových poměrech praktikuje. Jenom jde o masnější částky. Prostě žádný ostych ... A ještě něco. S téma zfalšovanými výběrovými řízeními se začalo v době, kdy se Jakubův syn stal prvním radním. Náhoda?“ Heřmánek se napil z půllitru, hřbetem ruky si otřel pusou. „Slyšel jsem, ale může jít o drb, že mu radí ten slizoun advokát Mužík. Svůj k svému?“ ušklíbl se a jeho pohled na Kučera dával najevo, že si redaktorovo mlčení vychutnává.

„Jde o překvapivé věci, ale musím si je ověřit, než s tím půjdu do novin.“

„To už bude vaše parketa. Nechci vás děsit, redaktūrku, ale nemyslete si, že vaše štourání budou trpět do nekonečna, třeba kvůli potřebě nějakýho folkloru. Brzy na vás něco vymyslej, aby vám zavřeli hubu, s prominutím. Jo a doufám, že platí dohoda, že mě z toho vynecháte.“

(Úryvek z románu Před a po zatmění, vychází v OFTISU v Ústí nad Orlicí)

LITERÁRNÍ ČÁST

MARTA URBANOVÁ

Sushi

Poslední tanec rybiček
Na otáčivém stolečku
Poskládaných sukničků
Do rýžových oblečků

Čekají sličné v zástupu
Kdo si kterou vybere
Nemají ani předtuchu
Kam si je každý odvede

Strávníci kolem dokola
Jak mlsní ohaři
Sáhnou po své vybrané
A odvedou ji k oltáři

Ocúny

Plačtivá krajina v odsluní
Těžkou mlhou skropená
Dýmem natě kouřená
Kdože k ní přivoní?

V zeleni unavených luk
Ocúny zrádné krásou dané
Vábničky v květech uchystané
Kdože z vás utrhne?

Měsíc zalévá slzavé údolí
Kolchicin v tajném úkrytu
Plíživě vzlíná do květů
Kdože z nich usrkne?

(Z připravované sbírky Osamělý chodec)

MARTA URBANOVÁ

MEZI NEBEM A ZEMÍ

Večer, když jsem odcházela do ložnice, se mi zdálo, že jsem už hodně dlouho nemluvila se svým manželem. Musím ho poprosit, ať se mně zase ozve, řekla jsem si, ale moc jsem tomu nevěřila. Když jsem už byla zachumlaná pod dekou v příjemném teplíčku, když jsem už zhasla světlo, začala jsem šeptat věty, které byly určeny jen pro něj.

Říkala jsem je tak, jak mi na mysl přišly, nijak cíleně, na přeskáčku. Poprosila jsem ho, ať na mne nezapomene, ať se na chvilku vrátí, ať mi něco řekne nebo vzkáže. A tak jsem stále dokola omílala svá přání, až jsem usnula. Ráno jsem se probudila a na manžela jsem si ani nevzpomněla. Samozřejmě, že se neozval, nezavolal, nic mi nevzkázal a já jsem si z toho nic nedělala, protože jsem ve skutečnosti ani nic nečekala. Odpoledne jsem byla unavená. Pustila jsem si televizi, že se podívám na film.

Žena, zkušená řidička, řídila auto. Cesta kopírovala bez výrazných meandrů mírně zvlněnou otevřenou krajinu. Suchá pevná téměř přímočará cesta lemovaná zelenými pásy luk až k obzoru nevyžadovala zvláštní pozornost. Stromů kolem bylo poskrovnu, jen tu a tam se některý zatoulal a vyrašil v bariéře šípkových keřů. Obloha se zdála jasná, v nízkých travách ševalilo bezvětří, v krajině převládal mír. Žena se soustřeďovala na cestu. Oblohy ani zelených pláství kolem si příliš nevěšmala. I její myšlenky se chovaly netečně. Netěkaly kolem, seděly ukázněně v hlavě, jako by ani neměly o čem přemýšlet. Žena nejela příliš rychle, auto sjíždělo travnatou cestou pomalu do údolí. Nikde žádné kaluže, kamení, nic co by vyžadovalo ženinu zvýšenou pozornost. Vjížděla do údolí, když se náhle spustil prudký déšť. Proudý vody se valily na čelní sklo. Žena zpomalila, jela téměř krokem. Projela údolím, nejnižším bodem cesty a auto stoupalo do mírného kopce. Na kopci žena zastavila. Ohlédla se a zůstala stát. Bylo po dešti, Údolí za ní se proměnilo v jezero. Nebylo cesty zpět.

Jak se dostanu domů? Byla její první myšlenka. Zavolám manželovi. Nic jiného ji nenapadlo a vyndala z kasy mobil. Než odemkla mobil, řekla si sama pro sebe. Vždyť neznám ani jeho číslo. Ani nevím, jestli ještě pracuje tam, kde pracoval. Už roky jsem s ním nemluvila. A našla v mobilu a stiskla jeho číslo.

Vtom její manžel stál vedle ní. Jako by se včera rozešli.

Nemohu se vrátit domů. Udělej něco. Pomoz mi, cesta je pod vodou, ukázala dozađu na jezero.

Manžel se podíval, ukázal rukou tím směrem a řekl: Voda tam není, můžeš se vrátit.

Žena se ohlédla a skutečně. Jezero tam nebylo. Voda neodtékala, vsákla ji zem. Žena mu chtěla poděkovat, ale na jeho místě už nikdo nestál. Až teprve teď si žena uvědomila, že mu vlasy neprokvétaly šedinami, že měl postavu a hustou vlnitou hřívu jako zamlada.

Když se vzpamatovala, chystala se jít k autu. Ale než k němu došla, probudila se. V křesle u televize.

VÁCLAV FRANC

SMÍŘENÍ MONTEKŮ A KAPULETŮ

V Bystřici žili od nepaměti vedle sebe dva rody jako ve slavném románu pana Shakespeara. Roubalovi a Maternovi. Vzájemná láska sahala až za hrob. Vesnická kronika mohla sloužit jako němý svědek rodových bojů. Srdcervoucí plamenné řeči před městským soudem, šarvátky v hostinci, to všechno dokazovalo nehybnou vztah vesnických furiantů.

Roubalovi měli jedinou dceru Janu. Narostla pěkně, ale z vysněných studií zůstal nakonec učební obor, a to s maturitou, jak nikdy neopomněla poznamenat stará Roubalová. Rodinná hrdost dostala na frak, což Bohouš Roubal, agronom újezdského družstva, těžce nesl, stejně jako fakt, že manželka Eliška nepřivezla domů z porodnice očekávaného syna, dědice starého rodového gruntu, Bohouše pátého. Nedočkal se, a zatím z bývalé hospodářské usedlosti zůstala zahrada sotva pětadvacet arů, telátko, které drželi, aby Janě přilepšili do výbavy, a prasátko, tradiční zpestření vánočního stolu.

Soused Materna podědil po předcích mlýn. Nemlelo se v něm hodnou řádku let. Stačilo, co namlela manželka Růžena s bezmála devadesátiletou tchyní, stále čilou a panovačnou ženou, milující staré pořádky. Aby ženských nebylo ve stavení málo, narodily se Františkovi a Růženě po nejstarším Fandovi dvě dcery. Fanda v červnu na truc sousedům končil na střední zemědělské škole a po prázdninách se chystal do kanceláře družstva, což nešlo pod vousy Roubalovým.

Hádanice a soudní třenice ubraly léty na intenzitě. Bohouš a Franta, utíkající do hospody, aby nemuseli doma poslouchat řeči ženských, nevydrželi sedět v klidu u jednoho stolu. Každý musel přiložit polínko na odvěkou hranici sváru. Často šlo o malichernosti, ale nejednou si vjeli rádně do vlasů.

„Tak co, Franto, koukal sem, auto ti trucovalo, co?“

„Starej se o ten tvůj křáp ... a pamatuj si, esli eště jednu načapu tvoje slepice u nás na zahrádce, tak budou placatý, že je ani pes nebude chtít žrát!“

„To si můžeš zkusit!“

„To si piš, že to zkusím. Může si je tvoje pořádně hlídat!“

„Starej se o svý, nemáš jich doma dost? Všechny jsou na práci levý jako šavle. Příště, až přídou za Eliškou, že potřebujou popustit sukni, vyhodím hadry z baráku a můžete je sbírat po zahradě. Ať ta tvoje netrúní doma jako slepice a naučí se dělat.“

„Kdyby ta tvoje zastala, co moje ... Ani do huby si mou starou neber nebo ...“ drželi se pod krkem.

Vesnice prožívala odvar časů, kdy si starý Roubal, Bohoušův dědek, udělal hnojiště pár metrů od studně Frantova dědka. A na událost, jak si starý Materna oplotil obecní cestu, že se Roubal párem koní nemohl dostat domů, vzpomíná

Bystřice již po dvě generace. V ústním podání nabývají legendy rozměrů velehor. Maternův pes zakousl Roubalovi slepici, Roubalovo jablko viselo přes plot na Maternovu zahradu, Maternovy včely létaly na Roubalovy stromy, Roubalův kůň nasázel koblihy na příkopě před Maternovým mlýnem. Kronika bojů je nevyčerpatelná, každá generace připisuje poctivě nové kapitoly, takže příběhy bystřických rodů stačily na samotný román na pokračování.

Při otavách se vracela Jana Roubalová ze zábavy ve Lhotě. Noc potemněla a kamarádka Lenka se zdržela na tancovačce s jedním újezdským mladíkem. Jana hrdinstvím neoplývala, a tak se Frantík Maternů, trávící doma poslední prázdniny, nabídl, že vystrašenou dívku doprovodí. Posilněn čerstvou maturitou a několika pivy dodal si odvahy a poprvé v životě okusil příchut' zakázaného ovoce. Doma slyšel o Roubalových samé špatnosti, jenže Jana představovala vysněný typ nedostupného ženství. V duchu ji bránil, ale nikdy si nedovolil vystoupit proti otci. Jasný obraz hlavy rodiny po půlnoci sešel Fandovi z očí. Když pak u Roubalů hlídalo dům jen zvířectvo, neodolal Janinu pozvání.

Jana zase špatně usínala, neboť holky z ušáku se vysmívaly, že je poslední pannou v ročníku. Využila nepřítomnosti rodičů, osten strachu zahнала při pohledu na zrající mužské tělo. Fanda plnil stránky dívčího deníčku již dávno. Těšila se, jak se na intru pochlubí.

Nastalo září a Jana se měla skutečně čím pochlubit.

„S kým to máš?“

„S Frantou ... Maternovým,“ pípla Jana a zčervenala jako růžička.

„Kristepane,“ křížovala se máma, „... to bude tátova smrt!“

Obdobně proběhla scéna ve mlýně. Františkova ruka byla ozdobena prvními mozoly od tužky v kanceláři, když slavnostně sdělil rodičům, že se bude, „ehm“, vlastně musí ženit.

Maternová přijala zprávu zprvu klidně. Nepočítala sice, že synovi vystrojí veselku ještě před vojnou, ale co naplat. Maturitní vysvědčení má v kapse, vydělává, ať se postará. Klid vydržel jen do sdělení konkrétního jména. Otec nevydržel a jako při podobných příležitostech zmizel v hospodě.

Zanedlouho se u Roubalů sešla porada na veselku.

Ženské se předháněly v návrzích, chlubily se bohatším věnem a dělalo jim dobře, když mohly jedna druhou přetrumfnout.

„Naše Janička má patero povlečení a táta má uskládáno, ani bych to neměla říkat, koupí mladým auto.“

„A vy myslíte, že Fanda nic nedostane? Nemáme sice jenom jeho, ale Janička s ním špatně neudělala, jen co je pravda.“

Počáteční neshody vyústily ve společnou notu. Před desátou zbývalo projednat pár maličkostí a lahvička sladké uvízla na mēlčině, když si Roubalová všimla podstatné věci.

„A proč jste nevezala manžela?“

„A kde je ten váš?“

Teprve nyní si uvědomily, že protějšky řeší problémy svatby v hospodě.

„Aby tak něco provedli, blázni starý,“ naříkala jedna.

„Teď, když budeme jedna rodina,“ bědovala druhá. Do hospody přiběhly udýchané.

„Ale Růžo, starej šel tadydle s Roubalem domů před hodinou.“

Napadlo je, že dělají zbytečný poplach. Nové pochybnosti dodal před hospodou vrávorající Venca Pařízek.

„Ženský, ženský, vy si klidně běháte po vsi a chlapi šli k lesu.“

„K lesu?“

„Taky mi to bylo divný, alespoň kdyby šli s nějakýma kočkama, ale dva chlapi?“ nevěřičně kroutil hlavou.

Pospíchaly k lesu cesta necesta. Vyprovázel je Pařízkův pokřik: „Nemějte strach, meze sou mokry!“

Eliška s Růženou zastavily u prvního stromu, vysunutého průzkumníka lesního porostu. Boty promáčené, nohy špinavé a popálené od kopřiv. Konečně zaslechly hovor.

„Jsou naživu!“ oddechly si. Blížily se po hlase k posedu. Co tam vidí? Franta a Bohouš vedle sebe v družném objetí, střídavě si půjčují láhev.

„A zabijeme našeho pašíka, má už ... škyt ... sto dvacet!“

„Franto, to bys mě naštvál. Vdávám jedinou dceru, tak zabijeme našeho pašíka, a basta. Eště bys mě pomluvil!“

„Já tebe, Bohouši. Nikdy!“

V tichu lesa zářijový podvečer uviděl usmíření bystrických Monteků a Kapuletů.

- **Ráda čte milostné romány. Ještě raději je prožívá.**
- **Každé nakladatelství má svého Koniáše.**
- **Budme za všech okolností vlečnou lodí, nikoli lodí vlečenou.**
- **Metr drátu není totéž jako metr dřeva především proto, že s ním nemůžeme topit.**
- **Zastávky na znamení autobusem zásadně projíždí, dává znamení, že nezastaví.**
- **Politika by se měla dělat jinak. Bez politiků!**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

LUBOŠ ZELENÝ

ŽENA

Při česání

Ohne zapomenutým létem opálenou
šiji
Jako by měla odevzdaně pokleknout
Před popravčím špalkem

Do černých vlasů zaboří hřeben
Ostrým břitem dvojrukého meče

Málokdo bývá svědkem této chvíle
I čas se kolem o berličce vleče

Nikdo tam nesmí být v blízkosti
Když krása při česání tiše klímá
Její příznivci se pak houfují za hebkou
oponou

Která se vlní před očima ...

Při svlékání

Možná se jenom usměje
Zamává dlaní jako by vosu odháněla
Udělá malý krůček – po něm druhý
A vyjde nahá z těla

Možná se trochu zarazí
Nad tíhou snadnosti svého pádu
A začne ve tmě tápat
Kam se jí kůže svezla

Té kráse umí vládnout pouze muž
Který dobře zná oblost jablka
A dokáže se zřící žezla ...

Zapínání náhrdelníku

Neznám krásnější slovo
Než náhrdelník
Skrývá se v něm třpyt drahokamů
I šíje půvabné ženy
Do podzimního listí osmahlá

A jsou tu i štíhlé ruce
Které popaměti v týle zapínají
Ozdobný svorníček
Na vystouplém hrbolku páteře
Jenž bývá cílem mužských rtů

Je to zázračné území
Které v plné míře
může zastupovat ženu -
na všech jednáních
o lásce i nenávisti ...

PAVEL FRYDRYCH

moderní doba: ...

Žijeme v tak moderní době, že i raketoplány už patří do muzeí. Žijeme v tak moderní době, že jedna aktivní sopka na Islandu dokáže přivést k zoufalství skoro celý svět a letadla přestávají létat přes oceán. Kdo by v takové chvíli nevzpomněl na předčasně zestárlého Kryštofa K. a tři lodě který jako první (údajně) přepluly moře-oceán: Santa María, Niña & Pinta. Žijeme v tak moderní době, že výpadek elektriny dokáže totálně ochromit život v New Yorku a hodně lidí si po strašně dlouhý době uvědomilo, jak chůze může bolet (pokud se jim vůbec něco podobného už někdy stalo).

Žijeme v tak moderní době, že i raketoplány už patří do muzeí.

21. století

snídaně: tableta voltaren na bolest zad, abysme hned po ránu nevypadali jako beznadějně nebohý úředník Řehoř Samsa (účinná látka: diclofenacum kalcium) –

potom – narůžovělá tableta vitamínů B (vitamíny B1, B2, B6, B12 + biotin, niacin & kyseliny listová a pantotenová) –

a ještě potom – antidepresiva proti sebevraždě a na přežití prapodivný doby mezi řvoucím budíkem a slunečním světlem (účinná látka: setralinihydrochloridum) –

– samozřejmě pouze za předpokladu že na to je aspoň trochu času

oběd: pečlivě vyvážená strava – vitamíny / bílkoviny / kyseliny & uhlohydráty s příchutí metamfetaminu –

svačina: hlavně ovoce a ovoce & ovoce – třeba pomeranče, banány, mandarinky a jablka z Afriky a Blízkého východu –

– za stálého předpokladu aspoň trochy času

večeře: co nejvíc jódu proti radioaktivitě –

potom prášky na spaní, zapít kyselinou boritou pro zpomalení štěpení jader v myšlenkách a pak si rychle lehnout k zapnutý televizi a pokusit se bezbolestně usnout

Žijeme v tak moderní době, že stavíme hřbitovy psům a umíme jim voperovat umělý kyčelní kloub. Čistíme jim zuby, kupujeme průmyslově vyráběný oblečky a platíme za psí kadeřníky. Žijeme v tak moderní době, že na samém obzoru Vesmíru rozeznáváme ozvuky Velkého třesku a snažíme se předtřídit hromady odpadků, který se nám hromadí v domovech a s přicházejícím jarem i kolem všech silnic. A ve vzduchu začínaj bzučet včely vyletující z úlů a šustící igelitový sáčky od rohlíků a knih.

Žijeme v tak moderní době, že i raketoplány už patří do muzeí.

Jenom ti, kteří se rozhodli hledat člověka mezi těmi všemi lidmi na planetě, jsou pořád neúspěšní.

16. 3. 2011 / *Police nad Metují & Hlavňov*

dopisnice 42/VIII/7

Dostala se mi do rukou dopisnice – ceněná kdysi na 60 haléřů s nadpisem postkarte / dopisnice a na razítku čitelné „Politz a. d. Mettau / Police n. Metují“ a datum 7. III. 42. A ještě další slova na přední straně: Böhmen und Mähren / Čechy a Morava a kolem toho lipová větvička: jaká absurdita – slovanský symbol na protektorátní dopisnici. Dva měsíce a pár dní po atentátu na Heydricha, v době, kdy Lidice a Ležáky byly už pohnutou minulostí, existovalo stanné právo a k popravě člověka stačilo jenom, aby se špatně podíval (kdyby někdo řekl cosi podobného slavné větě ze Švejka, že na obraz císařpána sraly mouchy, skončil by na Pankráci pod gilotinou).

Gabčík s Kubišem už jsou mrtví & Heydrich se smaží v pekle pekel.

Stará dopisnice – na písmu je jasně vidět, že odesílatel nebyl zvyklý psát. Rukopis roztřesený, pero mělo evidentně roztřepenou špičku a místy vynechávalo, nakonec i pár prohřešků proti gramatice:

Ing

Lad. Ferbas

civ. geom.

Nové Město n/Metují

Gabčík s Kubišem už byli po smrti. Heydrich se smažil v pekle pekel. V Protektorátu bylo vyhlášeno stanné právo a zubatá s kosou si chodila po světě a měla žně – žně, který ovšem nedokázaly lidem otevřít oči a tak ani tohle nebyla ta poslední válka, po který už žádná další nepříjde.

Co se asi tak dělo v hlavách lidí, který věděli o světě kolem sebe? O válce, o vraždách (zastřelit nepřítele ve válce je pořád vraždou, ale máme se vojáků spíš ptát, kolik lidí zachránili, než kolik jich zastřelili). Zdeformované pohled na dějiny nám představuje hrdiny a generály, přepočítává řady mrtvých, zabitých, padlých, popravených, umučených, zavražděných, ale nikde se nezmiňuje o lidech, který museli žít, který museli pracovat na poli, aby nechcípili hlady, který brzo ráno chodili do chlíva, aby podojili krávy a vyhnali je na pastvu. Káceli stromy a štípali dřevo, aby mohli v zimě topit, sekali trávu a sušili seno, sázeli brambory a seli obilí.

*Pane Ferbas, mi jsme zapomněli
na ten plánek co jsem Vám půjčil.*

*Tak bych Vás prosil, kdyby jste byl tak laskav
a přiložil ho sebou.
Neboť já ho někdy potřebuji.
S pozdravem
Birke Ant. čís. 89
Pěkov p/p Police n/ Metují*

Gabčík s Kubišem už jsou mrtví & Heydrich se smaží v pekle pekel.

Text z dopisnice jakoby byl němým výkřikem procházejícím přes dálku věků, přes propast času, která nezná dno, protože dole pod ní je *ne*prostor. Muž, který psal onen text, nebyl hrdina tak, jak ho chápou dějiny – neukrýval parašutisty, neukrýval zbraně, nebyl ani jedním ze „tří králů“, nelítal s letadlem nad Kanálem, nezastřelil Heydricha, ale přesto byl hrdinou, protože bez něj by nikdo nemohl ukrývat parašutisty, který by nemohli zastřelit zastupujícího říšského protektora SS obergruppenführera Reinhardta Tristana a sestřelovat letadla Luftwaffe – – –

Význam slova hrdina se posunul kamsi dál, k představě kladného muže-hrdiny vraždícího ty zlé. Hrdina bez krve na rukou pro nás neexistuje – spíš je to postavička k pousmání.

Kubiš s Gabčíkem už jsou mrtví a Heydrich se smaží v pekle pekel. Drží místo dalším, který peláší po dálnici končící v pekle pekel (a všichni nemusí mít v kapse nutně průkaz NSDAP a na čepici odznak SS – některým docela dobře vystačí komunistická nebo jiná legitimace).

Pan Ant. Birke potřeboval služby civilního geometra. Nejspíš, aby mu vyměřil pozemky, který jsou jeho, který koupil nebo zdědil. Cokoliv a za to, co se dělo kolem nemohl. Třeba hranice jeho pozemku přímo sousedily s hranicí Sudet, který už nebyly český a on měl jenom strach, aby nezryl pluhem kousek území Říše a při každé cestě na pole viděl celnici a závoru.

Zrovna vycházelo slunce a on vytáhnul ze šuplíku u stolu všechny doklady a s úlekem zjistil, že plánek, na kterej nakreslil všechny potřebný hranice, tam není a uvědomil si, že ho dal panu civilnímu geometrovi. Se vzdechnutím vstal, dopil hrneček melty s mlíkem a z kredence vytáhnul dopisnici. Potom chvíli hledal pero a inkoust a nakonec se vrátil ke stolu, chvíli okusoval násadku, protože hledal slova – nakonec začal psát:

*Pane Ferbas, mi jsme zapomněli
na ten plánek, co jsem Vám půjčil*

Krávy ve chlívě začaly bučet, protože už přišel čas kydání a nic se neděje, pes nervózně přeběhl po dvoře a kočky radši zdrhly dovnitř do tepla, mezi krávy. A pak přišla jeho žena a zeptala se, jestli se něco děje.

Ne nic, jenom mi geometr zapomněl vrátit ten plánek, co jsem mu půjčil. Tak odpoledne pojeděš do Police a pošleš tuhle kartu – a ona mu koukla přes rameno, přikývla a potom společně vyšli do chladu rána, aby se konečně postarali o dobytek.

Bylo sedmýho srpna 1942 a do konce války chyběly ještě dva roky, devět měsíců a jeden den.

8.–13. 3. 2011 / Police nad Metují – Nové Město nad Metují & Náchod

ALŽBĚTA HUBÁLKOVÁ

DVAKRÁT DO STEJNÝ ŘEKY NEVSTOUPÍŠ

Bez nějakého toho pátku sedmdesátiletý důchodce Jan Povejšil si vzal noviny a uchýlil se do altánu na zahradě. Před chvílí se rozléhal po domě křik, teď je tam dusno, že by se dalo krájet. Manželka se opět nepohodla s dcerou. Jako vždycky malichernost, ale po čertech nesnášel ty zbytečné ženské hádky. Ještě že se zetěm se dá rozumně a v klidu vyjít. Částečně si za to může sama, po spravedlivém uvážení připouštěl Povejšil, Klárku ve všem podporovala víc, než bylo zdrávo. Prý v rámci emancipace. Když něco namítl, odbyla ho, že má zaostalé názory, že je jiná doba, a takové ty řečičky. Vždycky ho to vytočilo. Nechtěl se hádat, šel raději ven, štípat dříví. Jo, mládí a stáří, to je jako oheň a voda. Dříve žili staří s mladými pod jednou střechou normálně. Děti rodičům dosloužily, jim pak zase jejich děti, bylo to tak nějak přirozeně skloubené. Dnes krádeže, přepadení, domovy seniorů se plní. A kolik smutných případů člověk zhlédne v televizi. Vnuč okradl babičku, syn pobodal otce...

Děda Povejšil si posunul brýle na kořen nosu a civěl do novin, ale myšlenky byly neodbytné, jako černé přízraky kroužily a vznášely se nad tištěnými řádky. Příliš rozevřené nůžky, někde se stala chyba. Mladá generace je chytrá, to ano, ale má v sobě zdravé jádro? Dalším úvahám se zamýšlený důchodce raději vzeprel: Bez komentáře, Povejšile! Napomenul sám sebe.

„Dědo, zvoní ti mobil!“ křikla na něho žena od dveří.

„Hrome, nechal jsem ho ležet v předsíni. Už běžím!“

„To jsi ty, Vojtíku? Ty kluku zlatá, to je dost, že ses ozval ... já vím, škola, zkoušky. A táta s mámou jsou v pořádku? – Cože? Táta má ruku v sádře? – Že potřebujete helfnout? To víš, že vám rád pomůžu,“ křičel děda do telefonu. „Jestli mám

čas? Chlapče, dnes ho nemá nikdo, ale každé si ho musí udělat. Samozřejmě, že přijedu. Určitě. Tak nazdar Vojto a pozdravuj.“

Rozhovor s vnukem dědu potěšil. Rád pomůže nejstaršímu synovi po nebožce první ženě, který hospodaří na rodné chalupě.

„Zejtra pojedou k našim do Lizovic,“ oznámil Povejšil ženě, „volal Vojta. Karel má ruku v sádře, potřebuje nutně dodělat něco v koupelně.“

„Co se stalo Karlovi?“

„Člověče, víš, že nevím.“

„Že ty ses Vojty ani nezeptal. To si můžu myslet,“ žena mávla rukou. „A jak pojedáš, když máš auto v opravně?“

„Vlakem. Tím jsem nejel ani nepamatuju. A doma jsem už taky nebyl... Rok dva?“ upamatoval se děda a rovnal si věci do batohu. „O vánocích přijedou k nám a my k nim jedeme vždycky jen tak na skok. Mám-li být upřímněj, čím je člověk starší, tím víc ho vzpomínky na domov pronásleduju,“ řekl s povzdechem a zatáhl zip batohu.

„Jen se z toho nepotentočkej,“ pravila žena, ještě nakvašená z hádky s dcerou. „A nezapomeň na „navrátila“, doma je taky co na práci,“ zabrbkala kousavě.

Děda Povejšil, uvyklý časně ráno vstávat, i když teď nemusel, odjel prvním autobusem do města a pak vláčkem přes tři zastávky do Roušína. Z kupodivu čistě udržovaného nádražíčka to bylo do Lizovic půldruhého kilometru. „Pojeďte s námi, dědo?“ vyklonil se řidič z okénka autobusu. Povejšil odmítavě mávl rukou, rozhodl se, že půjde pěšky. Nějakou zdatnost v nohách ještě má a bude mít možnost si prohlédnout známý kraj.

Příjemné ráno dávalo příslib ještě lepšího dne. Modrou oblohu zdobily jemné a něžné, jako by z krajky utkané bílé obláčky. Natěšený důchodce minul hlavní silnici a vydal se zkratkou po cestě lesem, mezi poli a lukami k vesnici. Krajina, kterou dobře znal, ho naplňovala steskem. Hodně se to tu změnilo, mnohá místa byla nyní zarostlá a zpustlá. „Inu čas, kdy hospodáři kosou osekávali každý břeh, každou mezičku, je dávno pryč, už se nešetří. Stromy vzrostly, les zmohtněl. Staré zaniká, nové se rodí, takový je život, co jsi očekával, Povejšile, vývoj nezastavíš,“ smířlivě hovořil sám k sobě.

Ve stínu lesa usedl na pařez, vytáhl z batohu petláhev a napil se zteplalé minerálky. Náhle si uvědomil, že právě tady bývala poblíž studánka. Vybavoval si ji docela přesně. S nadšením i nadějí si k ní porostem razil cestu. Nakonec ji objevil, ale byla to jen vším možným znečištěná tmavozelená louže. Vedle si všiml hromady naskládaných už mechem zarostlých kamenů. To oni, páni kluci, si je sem nanosili jako municí proti nepřátelskému týmu... Pousmál se při té vzpomínce, ale studánky mu bylo upřímně líto.

U Lizovic se dostal opět na svažující se asfaltovou silnici. Projde ještě pravo-točivou zatáčkou a po levé straně bude mít krásný výhled na vesničku v údolí. Neměl. Výhledu na Lizovice bránil hustý porost náletových dřevin a keřů. Zmizely statné lípy v řadě podél silnice, poskytující v letním žáru stín a v době jejich květu medovou vůni. Rozhlížel se a nevěřil vlastním očím. „Uhni, dědku, nebo tě pře-jedu!“ křikl z dálky výrostek s kapucí na hlavě, jedoucí na skejtu. Profícel kolem něho se zvednutým prostředníkem. „No no, slušnost je ti cizí, co holobrádku!“ Rozčileně zvolal Povejšil, i když věděl, že ho frajírek už neslyší.

Tři dny pobytu u mladých Povejšilů uplynuly jako voda. Děda měl dobrý pocit. Je ještě tu a tam užitečný a pomohl Karlovi. Vlastně jen dokončil, co syn započal, nežli si při nešťastném uklouznutí na stavbě zlomil zápěstí. Nalepil obklady okolo vany, podlahu pokryl dlaždicemi a zaspároval. Byl pyšný, že se zednické řemeslo u nich dědí z generace na generaci. Nejprve on, pak syn Karel a teď pomrkával u udržovaném a vylepšovaném stavení.

„Vy si teď, tatínku, odpočiňte.“ Podávala tchánovi čistý ručník snacha Mirka, když si umyl ruce. „Pomohl jste nám se dřevem, i koupelna je hotová, Karel bude v noci klidně spát.“

Povejšil si prsty pročísl jemně rozevláté vlasy. „Karel je na kontrole u doktora, vid', Míruško. Mám jinej plán než odpočívat. Jsem už asi senilní dědek, ale rád bych se prošel po vesnici, je to tady pro mě stále srdeční záležitost.“

„Já vám rozumím, tatínku,“ pravila snacha. „na dolním konci to ani nepoznáte, je tam nověj sportovní areál, hřiště a nový řadový domky. Ale doufám, že se vrátíte včas k večeri, že nebude nutný vyhlašovat po vás pátrání,“ dodala s úsměvem, v dobrém smyslu slova.

S rukama za zády vyšlápl si děda Povejšil po silnici obcí. Nenápadně obhlížel stavení, nové domky, v duchu kritizoval a srovnával. Hmm hmm, tohle tady za mýho mládí nebejvalo, nostalgicky pokyvoval hlavou. Ubylo vrstevníků. Jen když je náhodou zahlédl nebo potkal, dal se s nimi do hovoru. Mladé lidi poznával již stěží, spíše podle podoby. Děti, ty už neznal vůbec. Často jej v té které chvíli napadlo – a těžce se s tím smířoval – kolik zeleně a stromů ustupuje v dnešní době asfaltu či betonu. Ale aby jen nekritizoval, v důsledku svého řemesla, v duchu pochválil sportovní areál, jeho stavební charakter i vzhledově pěkné řadové domky.

Už se chtěl vrátit, když na něho kdosi zavolal.

„Jeníku, ty stará vojno, kde se tu bereš?“

Povejšil zazářil. Spatřil nejchytřejšího a také nejneposednějšího spolužáka ze školních lavic Evžena Suchánka. Seděl pod lipou na lavičce, o kterou byly opřeny zdravotní berle.

„Já žasnu, kamaráde, vždyť my jsme pořád stejní. To všichni a všechno okolo nás se mění a stárne,“ zavtipkoval Evžen, jehož masitá červená tvář byla protkána modrými žilkami. Potřásl spolužákovi rukou a nabídl mu místo vedle sebe.

„Ba mění, mění. Už to není, jak to kdysi bejvalo,“ smutně pokýval hlavou Povejšil.

„Jeníku, dvakrát do stejný řeky nevstoupíš.“ Evžen se s námahou vzeprl na lavičce, aby odlehčil bolavým strnulým nohám.

„Ani do stejnýho lesa, já vím. Mně taky mnohem víc vadí, že se v lidech vytrácí zodpovědnost a slušnost, že ztrácí respekt k životu i k přírodě,“ vybafl Povejšil. „Nechci bejt moralista, ale špatností by se dalo jmenovat mnohem víc.“

„Pravda, taky mě to hejbe žlučí.“ Evžen se mlčky zahleděl do koruny stromu, mezi jehož větvemi a rozechvělým listím šilhalo slunce. „Napadlo mě,“ ozval se po chvíli, „jestli naši svobodné a tak trochu zdivočelé zemi neschází řád. Morálně společenskej řád.“

„Člověče, Evžo, tys byl vždycky chytřej kluk,“ usmál se Povejšil a poklepal mu na rameno.

„Dejme tomu, jenomže mládí je fuč, život, kterej jsem pevně držel v rukou, patří minulosti, zůstaly mně jen tyhle francouzské hole.“ Suchánek se trpce usmál. „Ale co, my dědkové už svět nespasíme, nechme toho,“ řekl už veselejším tónem. „Jsem rád, Jeníku, že jsme se po letech sešli.“ Pamatuješ? Vzpomínáš si? pokračovali pak, další hovor se týkal už jen jich samých. Ve vzpomínkách se vraceli do klukovských let, aniž vnímali kolemjdoucí čas, ve kterém se zapadající oranžové slunce nořilo do červánků.

JINDŘICH TOŠNER

Mám dopitou kávu

dno hrnečku
se leskne od slunce
vědma řekne, co bude, nebude
chtělo by to další dávku
pránu na lžičce
z nespánku
z bdění
nápovědu z lógru hvězd
jak se v lásce svázat
milovat a neutéct

Co není vidět

vypadá pěkně
neznámá výhra láká
cení zuby
několikrát, někam
ze třech vybírá čtvrtého
bingo!
nezastaví, spěchá
o prohře nemůže být ani řeč
strach obrací kabát na ruby
víc než jednou
pozveš-li nevěsty domů
zůstanou stát nebo si sednou
zbyde křivý úsměv
hněv

MILAN RICHTER

PAŘÍŽSKÉ POKLADY SEDLO

Bělostné pohlazení
SACRE COEUR
ladnost kopulí
staví se na odív
nevidíš ji stále
jak bys chtěl
na TOUR EIFFEL
či CENTRE POMPIDOU
musíš jít
Uvnitř šero
posvátný klid
část paprsků
propustí
barevné mozaiky
desítky svíček
nač myslíš
kdo olovo
vlil na paty

Omámen
sestupuješ dolů
schody jsou plné
veselí
zpívá a tančí
černoši nabízejí
částečně česky
umějí
stačí však
odejít pár kroků
chodníkem směrem
na MONTMARTR
pach moči
sestřelí tě trochu
přestaneš létat
ptáš se
snad ne PAŘÍŽAN

bez pasu a hlídek
žádné dráty
klid
dva spřátelené státy
v údolí u potůčku
cinkají kravské zvonce
Francouzi smějí se
Španělé ve víru tance

Dívám se do dále
pohoří MALADETA
vpravo se vypíná
bílý vrch ANETA
slunce vše zalévá
stříbrem po ledovci
sedím tu s partou Čechů
naplněn radostí

RÁNO

Půl čtvrté
před chatou Aigle du Couter
mačky obuté
a cepín do ledovce tloukl
nad vchodem VELKÝ VŮZ
kola na dosah ruky
svítící CHAMONIX
měsíc se usmát musí
perličky třpytí se
na laně navlečené
stoupají k MONT BLANCU
není to nadnesené

Tři z básní, které zařadil autor do své
vzpomínkové knížky SEN O MONT
BLANCU. Vydal ji spolu se svou man-

žalkou Květou, aby své čtenáře informoval, jak dopadl jejich výlet do Francie v srpnu 1989.

JIŘÍ LOJÍN

STARÉ DOBRÉ

Mrtvola starého muže ležela pod stolem, vedle ní překocená židle. Na parketách se rozlévala tmavá skvrna, krve však nebylo mnoho. Pravá ruka ještě svírala pistoli. Scéna typická pro sebevraždu. Tak typická, až balancovala na samé hranici pravděpodobnosti. Přesto jsem byl přesvědčen, že se nenajdou žádné stopy, které by naznačovaly, že starý muž neukončil svůj život dobrovolně.

Zapálím si cigaretu, pomalu, beze spěchu. Potřebuju si srovnat myšlenky. Okolo mě se protáhne postava v bílé jednorázové kombinéze, rouška jí kryje ústa, ale její oči mě beze slova kárají. Ale nahlas se mi nikdo neodváží vytknout, že kontaminuju místo činu. Vědí, jak jejich vědou pohrdám, jak si zakládám na tom, že ji k ničemu nepotřebuju. Dokážu si dát dohromady dvě a dvě.

Místnosti vévodí masivní knihovna, nevypadá, že by sloužila jen jako dekorace. Na stole spočívá psací stroj a z něj trčí papír popsaný několika řádky. Jako v detektivce ze sedmdesátých let. Nemusím je ani číst, abych věděl, co v nich bude stát. Samé fráze – dobrovolně odcházím, nemohu, neunesu, omlouvám se. Přesto jsem se nad stůl naklonil a text přelétl očima. Ze zapálené cigarety na papír spadlo trochu popela, mimozemšťan v kombinéze po mě opět šlehl nevrlým pohledem, ale na víc si netroufl.

Policista, který vstoupil, hlásí, že čerstvá vdova čeká v salonu.

„Je to kočka, šéfe,“ mrkne na mě a trochu perverzně se zašklebí. Oklepnu popel z cigarety na koberec a vydám se za ní. Koutkem oka registruju, jak se technik vrhnul na zem s miniaturní lopatkou a smetáčkem a nesmírně pečlivě začal zametat.

Vdova sedí v křesle a pohrává si s nezapálenou cigaretou. Snažím se postřehnout nějaký náznak nervozity, zdá se však, že je dokonale klidná. Cvaknu zapalovačem a připálím jí. Pohlédne mi do očí s nepatrným, ale přesto zatraceně svůdným úsměvem. Má krásné oči, modré, chladné, hluboké. V té hloubce však zeje nekonečná prázdnota. Lačně potáhne z cigarety, trochu odkloní hlavu a vyfoukne lehce kouř. Pohled však neodvrátí.

Posadím se do zádně měkké pohovky a bezostyšně se rozvalím, chvíli mlčím. Není na škodu trochu ji znejistit.

„Kdy jste viděla svého manžela naposled ... živého?“

„Včera večer,“ odpoví lhostejně. Když promluvila, jako kdyby z ní spadla maska dokonalosti. Pečlivé nalíčení, bezchybně upravené vlasy, dlouhé pěstěné nehty. Její hlas ji však zrazuje. Ozývá se v něm ulice, stoka.

„Tělo jste objevila vy?“

„Jo, ráno.“

„Vy jste byla celou noc pryč?“

„No jo, s Karlem.“

„Kdo je Karel?“

„Kámoš, byli sme trochu zapařit.“

„Může vám to někdo dosvědčit?“

„No ... Karel, byli sme spolu.“

„A někdo jiný?“

„No ... to asi ne. Byli sme spolu sami. U něho.“

Tázavě se na ni podívám.

„Nó ...“ tentokrát to své protivně „no“ protáhla, jako kdyby se jí v mozečku rodila závažná myšlenka.

„Měli jsme s manželem dost volný vztah, víte?“

Ano, to mi je jasné. Nejde mi ale na rozum, proč si tak úspěšný a inteligentní muž pořídil ženu, jakou si mohl za pár drobných koupit na jednu noc v každém levném bordelu. Ješitnost často převáží inteligenci, možná si připadal jako potrhlý profesor Higgins. Teď leží pod stolem a naivní snaha o pozvednutí holky z ulice je stejně směšná, jako jeho hadrovité zhroutené tělo.

Zajdu se podívat, jak se daří kolegům na místě činu, vdovu upozorním, aby se nikam nevzdalovala. Technik se soustředěně sklání nad psacím strojem a pečlivě snímá otisky prstů, klapku po klapce. Neodbytná chuť na cigaretu se ozve znovu, asi to dělá prostředí a nevrlé pohledy všech okolo. Nevidím důvod, proč bych s ním měl bojovat. Technik to už nevydržel:

„Šéfe, nekuřte nám tady! Ničíte nám stopy.“

„Už toho nech. Je to úplně zbytečná práce.“

„Šéfe, to je věda, dneska se bez ní neobejdete.“

„Ale obejdu. Bez té tvé vědy. Pořád tu jsou staré dobré metody. Osvědčené metody.“

Nebylo těžké uhodnout, že se starý muž nezastřelil sám. Byla to vražda a pořádně zpackaná. Cítím něco jako zklamání, tak jednoduché je řešení, a také jsem přesvědčený, že příznání získám co nevidět. Vráťím se zpátky k vdově, na níž nebylo žádné přehnané truchlení poznat. Stále sedí v křesle, snad ani nezměnila pozici, jen v popelníku přibýlo pár nedopalků.

„Váš manžel hodně četl, že?“

„Jo, pořád ležel v nějakých knížkách,“ podotkne bez zájmu.

„Vy jste jeho zájem moc nesdílela...“

To nebyla otázka, spíš konstatování.

„Četla jste jeho dopis na rozloučenou?“

Přikývne.

„Nepřekvapilo vás, kolik je v něm pravopisných chyb?“

Strne v zoufalé snaze nalézt nějakou myšlenku. Zorničky v prázdných očích se jí rozšíří, s pootevřenými ústy vypadá poněkud hloupě.

„Nepřekvapilo, já vím. Vy asi pravopis moc neumíte. A na stroji vám to taky moc nejde. Proč jste ho zabila?“

„Já, já... já jsem nikoho neza...“

„Dost!“ křiknu na ni, vstanu a vykročím k ní. Ustrašeně se přihrčí, jako kdyby čekala ránu. Představa, že bych na ni nemohl uplatnit staré dobré vyšetřovací metody, mě trochu vzruší, ale ovládnou se.

„Zabilas ho a nadělalas hromadu chyb,“ zasyčím jí rovnou do tváře.

„Na alibi od tvýho milence se soud vykašle. Hošík stejně brzo změkne, moh by do toho spadnout taky, to si spočítá. Dopis si napsala sama, s chybama, každej úhoz jinej. Tak proč? Kvůli prachům?“

Nezmatelně přikývne a do očí se jí derou slzy. Škoda, že ji dojímal jen její vlastní zpackaný život. Potichu začne vyprávět. Banální příběh naivní holky, napřed obdivovala staršího úspěšného muže, zvykla si na peníze a přepych, nudila se, zamilovala do mladého grázla. Nuda. Vražda. Game over.

Game over. Hlášku na obrazovce jsem odklepl. Zklamání. Očekával jsem těžší případ, ale snad bude příští hra ve vyšším levelu komplikovanější. Padla na mě únava, už se mi chtělo spát. Pokračování zítra. Snad si ale raději zvolím postavu detektiva nekuřáka. Pachut v ústech se stávala nesnesitelnou.

- **Ulovenou zlatou rybku musíme odevzdat státu. Za odměnu dostaneme hřbetní ploutev v korunách.**
- **Kázání mu nic nedalo, tak si dal v hospodě pivo.**
- **Krátce před smrtí přijal poslední podmazání.**
- **Pamětníci vymírají, ale kupodivu se stále rodí noví.**
- **Už jsme pročekali příliš mnoho času! Nastal čas dodat na důrazu vlastnímu hlasu.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

JIŘÍ FALTUS

VEJDI BRANKOU ZA HÁDANKOU

Nejprve postraší,
pak poděkuje.
(*bu-dík*)

Cestu si vybírá,
stříbřenkou natírá.
(*slimák*)

Skočil ježek
z větve stromu,
nesu si ho
v kapse domů.
(*kaštánek*)

Hřebíku, počkej chvíličku,
zkusím ti narovnat
hlavičku.
(*kleště*)

Mlsala v zelí,
snědla lán celý.
Nyní,
strká bradu
do maliní.
(*mlsná koza*)

(Vyдалa agentura KRÍGL PRAHA
v roce 2017)

LIBUŠE MATYSÍKOVÁ

LEDOVKA

Ranní probuzení
ledové zasažení
klouzavá vycházka
v něžném zamrazení

PADAJÍCÍ HVĚZDY

Slovo
moc slova
slova moci
prochází obměnou
a perličky se sypou tmou
padající hvězdy

PF

Perly se rozprostřely na travách
a s jinovatkou
přestal strach
o jejich ztrátu

Jen ukryjí se v listoví
aby z rána zajiskřily
to mrazík jim napoví
v zářivém jasů křišťály

(Ze sbírky Vánoční reminiscence)

- **Není nic smutnějšího než oči smutného psa.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

PUBLICISTIKA

JAROSLAV JONÁŠ

Krátký příběh o nevinně odsouzeném

Před mnoha a mnoha lety, ale ne zase tak daleko v čase, aby tam lidská paměť nedosáhla, se v jednom polabském městě odehrál strašlivý mord. Několik trhovců bylo napadeno ozbrojeným pobudou a podlehnuvši ostří jeho nože přišlo nejen o měšce s utrženými toлары, ale i o holé životy. Uprchnuvšího pachatele nikdo z místních nepoznal, a tak když několik dní nato městští biřici zadrželi podezřelého cizince v potrhaném oděvu, pohublého vousáče s plamenem vášně v oku, usoudili, že právě on musí být oním hledaným pachatelem. Otrhance zadrželi a předali ho mistru hrdelního práva k výslechu.

Kat použil všechny předepsané prostředky práva útrpného včetně natahování na skřípec a lámání prstů, ale přiznání z úst nebožehého pobudy nevyntul.

„Jsem poutník a do města jsem přišel teprve včera. Nemohl jsem ten hanebný skutek, který mi připisujete, vykonat,“ trval na svém, dokud byl při vědomí.

Poté vědomí pozbyl a kat to cítil téměř jako škodolibost. A úlevu zároveň, protože on sám byl zbrcen potem a na pokraji vysílení. Natahovat takovou houžev na skřípec holt není jenom tak, to vyžaduje dřinu úpornou.

Částečně se pozdravivší halama byl po třech týdnech předán purkmistrovi k vynesení rozsudku. Ani před purkmistrem vinu nepřiznal. Drže hlavu hrdě vztyčenou tvrdil purkmistrovi do očí totéž, co katovi:

„Jsem nevinen. Čin jsem vykonati nemohl, byvše v době jeho spáchání ve městě sousedním, deset mil odtud vzdáleném. Šenkýř v krčmě U bílého beránka zajisté moje slova potvrdí a na pravou míru věc uvede.“

Během dvou dnů se ukázalo, že obviněný nemluvil do větru. Poutníkova nevína byla šenkýřem potvrzena. Purkmistr s povzdechem přivolal městského písaře a nadiktoval mu:

Obviněného pověsit nelze, propustit!

Slunce už se chýlilo za střechy měšťanských domů na západní straně rynku, písař byl myslí asi již u večere, či snad přeslechl purkmistrovu dikci, a tak napsal:

Obviněného pověsit, nelze propustit!“

Ještě téhož večera doručil přípis mistru práva hrdelního ...

Marně nebožák příštího rána na Šibeničním vrchu volal:

„Jsem nevinen!“

Marně katovi i jeho holomkovi spílal slovy zrna nejdrsnějšího, všechno marno. Oprátka byla navlečena, podnožka podražena, poustevník oběšen. Nebohé tělo se zhouplo v oprátce a několik havranů v rozsochaté koruně nedalekého dubu zamávalo křídly. Snad leknutím, snad radostí v očekávání nadcházející hostiny ...

Jistou míru zavinění tohoto politováníhodného omylu lze nepochybně přičítat i potměšilým záludnostem jazyka českého, nicméně pominout nelze ani zásluhu tohoto jazyka na tom, že existuje také inverzní varianta tohoto poněkud drsného příběhu. Že se totiž pobuda k činu přizná, a posunutí čárky o jediné slovo vpřed způsobí, že několikanásobný vrah je katem propuštěn a odchází z města vstříc činorodé budoucnosti. Laskavý uživatel jazyka nechť si vybere, která z obou variant tohoto příběhu je jeho srdci milejší. Nicméně je možná příznačné, že v lidovém ústním podání se zachovala právě varianta tato.

JEŠTĚ K MARATONU 2017

19. 10. 2017 se v Galerii Na Hradě (knihovna LF) konal večer poezie Jindřicha Tošnera pod patronací Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Své básně přednášel autor za hudebního doprovodu Jiřího Vyšohlída a Pavla Černíka.

Akce v rámci Východočeského uměleckého maratónu 2017

Sekce začínajících autorů

(akce vyhlašuje Krajská knihovna v Pardubicích ve spolupráci se SVČS)

- **Čtvrtek 2. 11. 2017 od 14 hod. – restaurace Pivovarka v Pardubicích**

Křest knihy Jana Slabého „Kluci ze Skřivánku“

Četba ukázky – Josef Kraus

Křest nové knihy Jana Slabého probíhal za hojné účasti hrdinů, o kterých se v knize píše. Účast: 60

- **Čtvrtek 2. 11. 2017 od 17.00 hod. – Universální sál Krajské knihovny v Pardubicích**

„Jednou cizincem, provždy cizincem“ – beseda se spisovatelem Oskarem Siebertem, který před svým vystěhováním do Německa žil dlouhá léta v Československu.

Průvodní slovo a organizační spolupráce: Lubomír Havrda, hudební doprovod: Milena Šolcová (studentka Konzervatoře Pardubice – kytara)

Autorské čtení probíhalo ve velmi příjemné atmosféře za účasti 18 posluchačů, kteří měli pak na autora O. Sieberta spoustu otázek.

• 21. ročník recitační přehlídky **Pardubické poetické setkání**

Přehlídka je určena mladým recitátorům a literátům. Je vhodnou příležitostí k setkání interpretů krásného slova.

Přehlídka se konala: **8. 11. 2017 od 9.30 hod. na scéně Divadla 29 v Pardubicích.**

Porota: MgA Ema Zámečnicková (pedagožka tvořivé dramatiky), Nina Martínková (pedagožka DAMU Praha), Eva Hadravová (studentka UK Praha, laureátka Wolkerova Prostějova), herec divadla v Šumperku Josef Vrána

Účast: 8 literátů, 25 recitátorů

Porota hodnotila úroveň přehlídky jako velmi vysokou a ocenila nejlepší výkony v jednotlivých věkových kategoriích. Byly též uděleny Ceny diváka, o kterých rozhodovali všichni návštěvníci.

• Úterý 14. 11. 2017 – od 17 hod. – Univerzální sál Krajské knihovny v Pardubicích

Autorské čtení Lubomíra Macháčka z knihy Zelené vdovy

(konáno též v rámci jubilejního 200. setkání Hezky český)

Účast: 40 posluchačů

• 9. ročník literární a výtvarné soutěže „**Pardubické střípky**“ na téma:

Velké překvapení. Soutěž určená žákům ZŠ a studentům středních škol. Zapojit se mohou i ZUŠ a DDM.

Porota: výt.v.část: Mgr. Hana Lichtenbergerová (ZUŠ Havlíčkova Pardubice), Mgr. Eva Jebavá (ZUŠ Lonkova Pardubice), Pavlína Václavíková (SVČS)

Lit. část: František Uher, Jiří Faltus, Monika Soudková (PR Krajské knihovny v Pardubicích)

Počet příspěvků: 135 výtvarných prací z 8 škol

161 literárních příspěvků z 33 škol

Zapojily se školy nejen pardubického regionu – Chotěboř, Prostějov, Žďár nad Sázavou, Písek, Rožmitál pod Třemšínem, Hradec Králové ad.

Vyhlášení výsledků se konalo 23. 11. 2017 v Kašparově sále v Pardubicích za účasti skoro všech oceněných autorů (účast cca 85)

Poetický podvečer v letohradské knihovně

Ve středu 8. listopadu se v rámci 13. východočeského uměleckého maratonu v letohradské knihovně (KCL) uskutečnilo autorské čtení prozaika a básníka Lukáše Vavrečky z Pardubic, prozaika a básníka Přemysla Krejčíka z Poděbrad a básníka Martina Vídenského z Letohradu. V úvodu podvečera Martin Vídenský zbylé dva autory třicítce pozorných posluchačů krátce představil a předal slovo

Přemyslu Krejčíkovi, který přečetl několik básní ze své nové sbírky *Asfaltový plameňák*. Martin Vídenský přečetl patnáct nových básniček z připravované sbírky, čímž uzavřel pomyslnou první polovinu programu. V druhé části podvečera Lukáš Vavrečka a Přemysl Krejčík představili svoji nejnovější prozaickou tvorbu. Lukáš Vavrečka přečetl několik ukázek z cynicky laděného brněnského románu *Ztracená generace* a Přemysl Krejčík představil svůj lehce experimentální román *Univerzální katalog zoufalců*. Publikum autory odměňovalo vřelým potleskem. Poetickou atmosféru tohoto podvečera hudbou a písněmi orámoval písničkář Jaroslav Moravec ze Žamberka.

Martin Vídenský

Lukáš Vavrečka, Přemysl Krejčík, Martin Vídenský

Listopadová beseda nad knihami v novoměstské knihovně

Sešli jsme se opět po roce, jednadvacátého listopadu, moji čtenáři a já, abychom si spolu četli z nové knihy „Zápolení“. Tentokrát jsem však před posluchači neseděla sama. Na pomoc mi přišli moji malí i velcí přátelé, kteří novotou vonící knihu již četli, aby svými hlasy učinili předčítání živější a poutavější. Odtajnlili jsme tak společně příběh hlavní hrdinky Ingrid a dovolili jsme si i malou rebelii proti pořádku následnosti věcí, když jsme své vystoupení ukončili prologem namísto doslovem.

V druhé části večera přednesla své verše moje milá kolegyně Věra Kopecká. Její přednes nám zastavoval dech, její fotografie v představovaných sbírkách nám rozradostňovaly duše. Děkujeme, paní Věro, že jsi nám připomněla, v jak krásných krajinách žijeme a jak málo je na našich uspěchaných cestách povětšinou vnímáme.

Bylo nám v novoměstské knihovně ve společnosti milovníků vkusně řazených liter moc příjemně.

Jana Maternová

V průběhu měsíce listopadu 2017 uspořádala Městská knihovna Lanškroun, z iniciativy ředitelky Lindy Netušilové, pět besed pro 115 žáků 1.–3. tříd ze školních družin základní školy s básníkem Jiřím Faltusem nad knížkou *Vejdí brankou* za hádankou. Besedovalo se však nejen o poezii, ale i o mnoha dalších věcech, zajímavých pozorné posluchače.

Pokračováním těchto akcí byla beseda s 10 členy čtenářského klubu školní družiny ZŠ na náměstí Al. Jiráka.

Jiří Faltus

FOTO Z BESEDY S DĚTMI VE ŠKOLNÍCH DRUŽINÁCH

OHLASY A RECENZE

CESTA DO MINULOSTI

O smyslu lidského života můžeme filozofovat, snažit se v něm nalézat vyšší poslání a naplnění, ale když přijde čas a člověk pocítí potřebu zajistit pokračování rodu, vznešené myšlenky jdou stranou. I když moderní doba často staví do

popředí peníze a kariéru, příroda mívá poslední slovo. A právě touha po dítěti tvoří jedno z témat knihy Evy Černošové *Vypravěčka*.

Jako základ pro koncepci své knihy zvolila autorka redukovanou formu rodinné kroniky, v níž hlavní roli hrají ženy jako nositelky rodové linie. Tato myšlenka, která se v současné české literatuře objevuje poměrně často, nemá nic společného s feminismem nebo kompenzací mužského principu. Jde spíš o návrat ke kořenům, kdy ženy hrály výraznější roli ve společenstvích, roli hraničící s přírodní magií. Dnes chápeme postavení muže a ženy zcela jinak, přesto instinktivně považujeme ženu-rodučku za dávkyni života a muže-lovce za ničitele. Protiklady, které se v průběhu let doplňují.

Kateřina, kterou rod prozatím končí, se vyrovnává s instinktivním tlakem na další potomstvo. Úděl, jež mnoho žen před ní braly jako samozřejmost, si Kateřina komplikuje úvahami, které v sobě zahrnují nejen stereotypy moderní společnosti, ale i prastarý strach z neplodnosti.

Autorka právě toto trauma využívá jako výchozí bod poutě do minulosti, kterou Kateřina podniká a zapisuje ji. Psaní je pro ni formou freudovské psychoanalýzy, přinášející úlevu i bez přítomnosti psychiatra, což ostatně zná mnoho spisovatelů. Kateřina se vrací hluboko do minulosti až ke své prababičce, ale nezachovává časovou osu, jak by se dalo od kroniky očekávat. Beletristické pojetí prozrazuje, že Eva Černošová nechává svou hrdinku fabulovat a domýšlet si podrobnosti ke kusým faktům, které se z dávných dob zachovaly.

Zcela logicky se v knize objevují i motivy vztahu mezi matkou a dcerou a Kateřina, stejně jako mnoho jiných mladých žen, má důvěrnější vztah ke své babičce.

Příběhy jednotlivých žen se prolínají v krátkých kapitolách, působících jako ústřížky nekompletního puzzle, jež sice nelze složit, ale dává dostatečnou představu o kompletním obrázku. Zpočátku není jednoduché se v něm orientovat, autorka uvádí jména a zasazuje je do krátkých příběhů bez toho, aby upřesnila vztahy nebo dobu událostí.

Hlavní hrdinka si klade celou řadu otázek, což autorka zdůrazňuje obrovským množstvím otazníků, vykřičníků, ale také pomlček uvozujících vložené věty. Vnitřní monology a vír pocitů nedovoluje, aby se v textu projevila dějová složka, avšak zdá se, že to nebylo autorčiným záměrem. Pokud však se nějaký pramínek příběhu objeví, zůstává klidný, nezčeřený výkyvem rytmu. Možná proto se nedokázala anotace knihy zachytit jiné myšlenky, než Kateřininy role v Kouzelné flétně, přestože z hlediska knihy jde pouze o marginální motiv jednoho z hlavních témat.

Vypravěčka sice míří do konkrétního vyústění, opírá se však pouze o emoce a intuici své hrdinky. Použil jsem slova „sice“ a „pouze“, ovšem ve světě hrdinky knihy to není málo. Logická a pragmatická rozhodnutí zde nemají místo. Text je zpracován úsporně, přestože téma v sobě ukrývá větší potenciál nejen v dilematu hlavní hrdinky, ale i v životě žen jejího rodu. Malý rozsah knihy bude sympa-

tický především čtenářům, kteří se chtějí s Evou Černošovou jako spisovatelkou seznámit, ale rozsáhlejší text by je odradil.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

ŽIVOT BEZ PŘÍKRAS

Nejde o nové jméno v české literatuře. **JANA MATERNOVÁ** se dosud prezentovala čtyřmi tituly. Jmenovitě: Jeden život, jedna šance (Skleněný Můstek Karlovy Vary); Kotrmelece (Křígl); Viktorie (Beletris); Taškařice (Křígl). V předvánočním čase 2017 vydala v nakladatelství Skleněný Můstek další knihu pod názvem **ZÁ-POLENÍ, nekonečná cesta duše Ingrid**. Má rozsah 284 stránek a je třeba hned v začátku konstatovat, že autorka v knize bezesporu předvedla, co všechno už umí.

Pokud Zápolení budeme považovat za ženský román, rozhodně není plný sentimentu, jak je u nás zvykem, přestože zde je ústřední postavou žena, jejímž prostřednictvím autorka vypovídá o strastiplné pouti ženy jménem Ingrid. Jak je autorce vlastní, nejde jí pouze o samotnou Ingrid, ale zcela samozřejmě i o lidi, mezi kterými žije.

Všechno začíná už v pokročilém těhotenství její matky. Autorka zde využívá jakýsi myšlenkový kontakt ještě nenarozeného dítěte (plodu) s matkou, podobající se rozhovoru, což v naší próze není až tak obvyklý postup.

Ingrid se narodí s menší tělesnou vadou a její postižení ji řadí mezi nechtěné děti, rodiče jí to čím dál víc dávají najevo. Tatínek zuří (Co s ní?), maminka se pod jeho vlivem mění v jakousi „napomínačku“. Problém se pochopitelně prohloubí narozením mladší sestřičky Jitušky, která je zdravá a tak se okamžitě stává miláčkem rodiny. Ingrid je od té chvíle vždycky až ta druhá. A tohle se táhne celým jejím dětstvím a dospíváním. K tomuto úseku jejího života cituji z románu: *Napadají mě nesmysly, ale nad něčím přemýšlet musím. Jinak bych se už dávno rozbřečela. Ne kvůli sluníčku. Slunce nemůže za to, že mám na nohou kotníčkové boty z tvrdé kůže. Ani že jsem pořád poslední. A že na mě u každého rozcestí musejí máma s tátou a Jituš čekat. Pokaždé mi nezapomenou vytknout, jak moc se loudám. Jak jsem líná, neschopná, k ničemu ...*

Ve škole jí děti při tělocviku říkají mrzáček. Je prostě jiná než její vrstevníci. Nejde však pouze o to její tělesné postižení. Ingrid je vnímavé dítě s přirozenou touhou malovat, ale pouze ona ví, že její kresby jsou vlastně úniky ze skutečnosti. Co nenachází u rodičů, najde u babičky a jejího přítele malíře. Jenomže staří zákonitě umírají a Ingrid zůstává znovu jak ta plaňka v poli. Začíná chápat, že teď už je všechno na ni. Je nesporně talentovaná, ale rodiče ji i v tomhle ohledu odmítají respektovat. Přeskočíme-li floutka Tonyho, který se k ní zachoval jako ke spotřebnímu zboží, důvěřivost ji posune k manželství s Hynkem, zanedlouho však přichází vystřízlivění. Ingrid touží po dítěti, vidí v něm záchranu v její sa-

motě. Když se nedočká, prosadí si svěření do péče bratrské dvojice chlapců. Žije pouze pro ně, bez ohledu na to, co musí vyslechnout od otce (Jak jí mohli svěřit děti?). A pak se jí narodí vytoužená dcera. Všechno musí zvládnout sama, není divu, že se sesype. Zatímco je v ústavu, kde prožívá kruté dny bez svých dětí, manžel vrátí chlapce do ústavu a péči o její děvčátko převezme její matka. Soud svěří malou Lindu do péče manžela. Díky manipulaci zainteresovaných osob. Jde pochopitelně o křivdu, Ingrid je okradena o své děvčátko, k němuž jí vážou mateřské city, navíc se naplnila nezbytná podmínka úspěšného rozvodu. Ingrid se nevzdává, realizuje se umělecky a má úspěch. Její matka to vidí jinak: „Zachtělo se ti slávy? Nemáš na to! Nezapomínej, kam patříš. Nepovyšuj se, holčičko! Až tě prokouknou, ani pes po tobě neštěkne...“

Omezil jsem se pouze na část románu, na dobu, která formovala osobnost Ingrid, není mým úkolem prozrazovat děj. Je však na místě zmínit se, že se přece jen dočká trochu toho štěstí, které však je pouhými kapičkami v porovnání s uplynulým životem.

Není pochyb o tom, že skrze postavu Ingrid autorka interpretuje své představy o životě. Její výpověď je realistická a natolik přesvědčivá, že jí věříme a že se s Ingrid dokonce převážně ztotožňujeme. Její příběh nás chytí za srdce. I když připouštím, že jsou mezi námi lidé, kteří tak daleko ve svých myšlenkách nedojdou.

Jana Maternová si nesporně pozornost čtenářů zaslouží, už jen pouze pro tu nespoutatelnou touhu psát a tím komunikovat s těmi, kteří ji čtou či budou číst, touhu vyslovit se k nejrůznějším osobním i společenským tématům, které považuje za stěžejní. K tomu je velice důležité konstatovat, že autorka má co říci, že pouze nepapouškuje, co bylo mnohokrát vysloveno. A když už ano, je třeba dodat, že to říká jinak – po svém.

Milan Dušek

SOUKROMÝ DETEKTIV V NOVÉ KNIZE FRANTIŠKA UHRA

V nejnovější knize Františka Uhra *Výstřely v temné noci* autor opustil svou oblíbenou trojici vyšetřovatelů a svěřil případ soukromému detektivovi. Může se zdát, že jde o změnu nepatrnou, že je lhotejné, kdo zločin vyšetřuje, ale není tomu tak.

Rozdíl mezi vyšetřováním policií a soukromým detektivem, samozřejmě pokud autor k detektivce přistupuje poctivě, je veliký. V prvním případě jde o systematické pátrání, založené na kolektivní spolupráci, kde sice může hrát jedinec prim, ale nemůže být zcela osamocený a izolovaný. Lze sice namítnout, že Harry Hole patří k detektivnímu sboru, avšak i kdybychom připustili jiné zvyklosti

u Osloské policie, i největší romantik si uvědomuje, že Jo Nesbø upřednostňuje vzrušení před realitu.

Pokud si autor zvolí za hrdinu soukromého detektiva, má mnohem víc volnosti, může vybírat z celé škály poloh, ale nakonec jeho hrdina zůstává na všechno sám.

František Uher přešel z jedné polohy do druhé, a s tím, jak vyměnil svou trojici hrdinů za nového, změnil i způsob vyprávění. Soukromý detektiv Abraham není sice typickým představitelem drsné školy, ale některé rysy tohoto subžánru v jeho chování najdeme, i když v modifikované formě. Například jeho osamělost je relativní. Je sice rozvedený a žije sám, ale spolupracuje se svým synem Honzou. Vyhnula se mu také omšelost, přestože je už ve věku, kdy je dědečkem. Ale jako správné soukromé očko občas dostane nějakou nakládačku, kterou příliš neřeší. A také se v jeho životě občas mihne femme fatale, jíž však nepodléhá bezpodmínečně.

Výstřely v temné noci mají hned od počátku spád, autor toho dosahuje krátkými větami a úsečnými dialogy. V podobném rytmu se táhne celá kniha, jen v některých místech dochází ke zvolnění, aby si čtenář alespoň na chvilku oddechl. Autor vymyslel poměrně komplikovanou zápletku, jeho hrdina ji řeší postupně a tahá za všechny nitky, trčící z klubka záhad. Užije si i čtenář, pro kterého musí být ve správné detektivce sem tam nějaká ta mrtvola.

Živé dialogy v textu mají jen jedno mínus – všechny postavy používají víceméně podobný slovník a na Abrahamův britký humor odpovídají stejnou mincí. Pokud měl být Uhrův soukromý detektiv trochu cynický a pohotový, pak tato jeho vlastnost nevyniká tak, jak by měla.

František Uher je velmi zkušený autor, a tak jeho kniha neobsahuje nelogičnosti či slabá místa v ději. Autor se zaměřuje především na relaxaci čtenáře, nezatěžuje ho vážnějšími tématy. I když padají výstřely a lidé umírají, jde spíše o jakési symbolické smrti, nevyžadující čtenářovu účast. Primárně tedy jde o luštění záhady, tedy o základní podstatu detektivního příběhu.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

AKREDITACE KBELÍKU

Doc. MUDr. Jindřich Tošner Csc., dlouholetý primář gynekologicko-porodnické kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové je mimo jiné básníkem. Publikoval 147 vědeckých článků, je spoluautorem učebnic gynekologie a porodnictví. Je členem Střediska východočeských spisovatelů. Od roku 1992 vydával časopis *Gynekolog*, jehož byl šéfredaktorem. A právě pro tento časopis vznikaly editorially, které se Tošner rozhodl vydat v souborné úpravě. A udělal dobře, protože jeho úvodníky nejsou jenom jakýmsi komentářem právě prožívaného, ale úvahami, ke kterým se člověk stále vrací. Jsou to poznané pravdy, odžité náročnou profesí.

Autor má kde brát, takže zatímco u některých podobných „fejtonů“ někteří rychle vystřílí veškerou municí, Tošner dokáže zaujmout a stále má co nabídnout.

Možná i pro mne, člověka živícího se ve zdravotnictví, mají jeho postřehy a závěry ještě větší dopad než u ostatních čtenářů. V každém případě je to zajímavé čtení. Třeba právě v kapitole „Samoobsluha v porodnici“ se píše, cituji: *Když se na pár zbylých bojovníků porodnické armády před penzí, doplněných hrstkou státních lékařek před atestací snáší spršky nadávek, kritiky a výtek, myslím na to, že pokud nedojde v legislativě a organizaci zdravotní péče k zásadní změně, budeme vyvážovat na porodnici velké tabule SAMOOBSLUHA nebo si budou muset brát rodičky do porodnice slovníky cizích slov.*

Jakkoliv jsou Tošnerova slova myšlena v nadsázce, můžu je podepsat, i v našem oboru stomatologie, kde zubařů ubývá, a tak přicházejí zahraniční lékaři, aby situaci řešili.

Nebudu tady jmenovat všechny zajímavé momenty knížky, ale neodpustím si ještě kapitolu, která dala knize název. – Akreditace kbelíku. Tošner zde dokazuje svůj smysl pro černý humor, jenž přináší každodenní praxe v našich zdravotnických zařízeních. Cituji: *Každý kbelík musí mít vystaven deník o využití přístroje. Denně v něm musí být veden záznam, kdo ho používal a kolikrát byl umýván. Nesmí se použít černá propiska. Nemocniční hygienik je povinen provádět dvakrát týdně stěry na kultivační vyšetření kbelíku a z nosu pracujících s kbelíkem. Použití kbelíku musí být potvrzeno razítkem uživatele v protokole a na kbelíku z vnitřní strany. V místnosti označené viditelně nápisem kbelíkárna musí být vyvěšen přesný postup, jak se kbelík myje...*

Máte-li zájem navštívit svět gynekologie a porodnictví očima českého předního odborníka, máte možnost. Knihu „Akreditace kbelíku“ vřele doporučuji všem, pro zdravotníky by to měla být povinná četba. Vydal ji Medexart s.r.o. v roce 2009.

Václav Franc
(Přetisknuto z Čaje, únor 2018)

ŽENY DVOU SVĚTŮ

Vzhledem k nevlídnému počasí počátku roku se mi podařilo krátce po sobě přečíst dvě prozaické knížky dvou mladých autorek, Vypravěčku Evy Černošové a Zápolení Jany Maternové. Obě jsou příběhem žen vyprávěným z pohledu a pozice ženy. A přece velice odlišné. Jako by byly dvěma stranami jedné mince.

Zatímco Vypravěčka je přes všechny ztráty příběhem optimistickým, ztráty jsou vyrovnávány krásou, úspěchem, radostí z práce a především láskou, která v žádném okamžiku ústřední postavě nechybí. Vypravěčka je sebevědomá, pevná, je si vědoma svých úspěchů, své krásy i svých kořenů, svého zázemí v rodině. Líčení jejího života se prolíná s líčením života předchozích generací žen jejího rodu,

kteře postupně odhaluje a snaží se pochopit. Hlavním pilířem života vypravěčky je její maminka, která, ač zemřela, stačila předat dceři lásku i moudrost a tak stále v jejím životě zůstává. Druhým z pilířů je milující manžel.

Příběh Ingrid, její duše, který autorka ztvárňuje od prenatalního věku až po její smrt a návrat do světa duší, je v protikladu k Vypravčce, příběhem trpkým, těžkým, smutným, chvílemi až beznadějným, příběhem ženy poznamenané handicapem, neláskou rodiny, která se upíná k mladší zdravé sestře, nepochopením a sobectvím lidí, s nimiž se setkává, s nimiž žije. Autorka nám umožňuje hlouběji nahlédnout do prožitků a bolestí Ingrid (kniha je podstatně rozsáhlejší než Vypravěčka). Přes všechny životní útrapy i Ingrid zůstává citlivou, vnímavou, tvořivou ženou. Ač poznamenaná zdravotními fyzickými i psychickými problémy, které ji nakonec spolu s neláskou matky i bezohledností manžela připraví o jedinou dceru (má povolené jen krátké návštěvy). Ale i v jejím příběhu se objevují postavy, jejichž láska pomáhá Ingrid žít a odhaluje skutečné hodnoty života. Jistě i proto Ingrid zůstává do poslední chvíle ženou schopnou milovat a rozdávat, ženou nesmírně silnou a bohatou.

Oba příběhy jsou poutavé, jsou psány dobrým jazykem, s bohatou obrazností, jejich výpověď je přesvědčivá, otevřená, upřímná, pravdivá.

Dva příběhy žen, dvě strany mince, rub a líc. Ve společném jmenovateli žena s její láskou, touhou naplnit život mateřstvím, s její silou překonávat překážky a potřebou obdarovávat.

Věra Kopecká

VÁCLAV FRANC O KNIZE EVY ČERNOŠOVÉ VYPRAVĚČKA

Autorka je předsedkyně Střediska východočeských spisovatelů. Kniha Vypravěčka je jejím čtvrtým prozaickým počinem. (již vydala: Nezdálo se mi nic; Adante cantabile; Věci, které se snadno zapomenou a básnickou sbírku Tyhle moje řeky)

Znám všechna její díla, ale musím napsat, že Vypravěčka zřejmě představuje její dosavadní tvůrčí vrchol. Opravdu moc blahopřeji k výborné knížce. Jak řekla spisovatelka Marcella Marboe: „Kdybys tohle vydala v Praze, tak by se o knížce psalo ve všech literárních časopisech.“

Hlavní hrdinka Kateřina je mladá žena, operní zpěvačka, toužící po mateřství, ale její tužby jsou dlouho nevslyšeny, ačkoliv ženy v jejím rodě přicházely do jiného stavu lehce. Třeba její prababička, vůbec první rozvedená žena v Týnici. Hlavní hrdinka se také musí smířit s brzkým odchodem na věčnost své matky.

V krátkých prózách autorka úsporným stylem popisuje retrospektivní děj, aby se následně vracela do přítomnosti. O tom, že její próza je velmi autobiografická

nakonec svědčí i věnování: „Památce mé milované maminky. A všem ostatním matkám a dcerám.“

Eva Černošová na str. 13 píše: „*A někdy si říkala, že ji ta slova už příliš tlačí. Vyžadují její pozornost. Provozuji. Občas je slyší, valí se kolem ní, ale ona je jen sleduje. Nechytá. Nebo něčím jiným přebíjí. ... Kdy bude mít pocit, že už nastal správný čas? Ale která doba je dost dlouhá? Nebo ne moc krátká? Kdy bude správný čas všechna ta slova vysvobodit? Kdy jim dovolí, aby osvobodila ji?*“

Tato ukázka dokazuje, jak autorka o textu přemýšlela, jak se s ním „mazlila“, aby vznikla opravdu zajímavá kniha. A hlavně si vzala k srdci radu jednoho spisovatele: „Kdo ví, ten nenapíše knihu. Kdo ví, mlčí. Píše ten, kdo hledá.“

Kniha je vhodně doplněna ilustracemi manžela autorky Jana Černoše.

(Přetisknuto z lednového Čaje)

ZANIKLÁ MÍSTA PŘEDVÁLEČNÝCH PARDUBIC

Stává se, že náhodou narazíme na starý obrázek místa, jež důvěrně známe v jeho současné podobě. Staré domy dávno ustoupily novým, stěží jsou k poznání ty, které přežily. Pohled, který vyvolává podivnou náladu. Podobné účinky mívají i vyprávění pamětníků. Jan Slabý do knihy *Kluci ze Skřivánku* vložil své vzpomínky na dobu a místa, které by jinak zůstaly zapomenuty.

Na dětství, jak autor v úvodu zdůrazňuje, vzpomíná každý rád. Čas potlačí všechno zlé a vzpomínky získávají jedinečné kouzlo romantiky. I když muži slovo „romantika“ slyší neradi, nelze popřít, že dobrodružství klukovských part takový nádech mívala. Záměrně používám minulý čas, protože od dob, kdy kluci hledali zábavu ve hrách venku, uplynulo hodně času.

Kniha vzpomínek Jana Slabého zachycuje období začínající před válkou a končící několik let po ní, a pardubická čtvrt, v níž vyrůstal, jí dala jméno. V první kapitole se autor snaží představit místo děje i všechny postavy. To není příliš šťastný začátek. Jména, s nimiž se člověk setkává poprvé, postrádají bližší spojení s konkrétními lidmi, čtenáři nic neříkají, text působí nepřehledně a pro nezasevěného nepříliš zajímavě. V následujících částech se však autor plně soustřeďuje na vyprávění svých příhod. Už při líčení prvního dne ve škole čtenář pochopí, že autor ze sebe nedělá hrdinu a nesnaží se za každou cenu drát do popředí.

Život kluků v době dětství Jana Slabého se diametrálně lišil od života dnešní generace. Tato rozdílnost se odráží i v literárních dílech Karla Poláčka nebo Jaroslava Foglara, snad nejnámějších autorů, věnujících se podobnému tématu. Nechci *Kluky ze Skřivánku* srovnávat s *Rychlými šípy* nebo s *Bylo nás pět*, zejména proto, že obě tyto knihy obsahují větší dávky fabulace a liší se i autorským záměrem. Zatímco v podtextu Foglarova díla najdeme propagaci klukovských ctností a Poláček potvrdil své umění humoristy, Jan Slabý se především snaží zachytit

vzpomínky na tehdejší život. I když to zní obyčejně, není to málo. Především je třeba zdůraznit, že text vychází z reality, i když se mladému čtenáři mohou některé detaily zdát nepravděpodobné. Může se právem ptát, jak je možné, že tehdejší kluci své dětství přežili. Pouliční boje, při kterých létaly drny, ale i kameny, by dnes nejspíš musela ukončit skupina policejních těžkooděnců, což by se stalo vděčným námětem několika závažných reportáží veřejnoprávních i soukromých televizí. Letadla, nevybuchlé bomby a zbraně byly pro kluky ještě přitažlivější a samozřejmě i nebezpečnější. Pamětníci, ale i mladší generace mohou potvrdit, že nejde o žádné výmysly, před relativně krátkou dobou byl život dětí diametrálně odlišný a nepodléhal tak důsledné kontrole ze strany dospělých.

Velmi důležitou částí vzpomínek Jana Slabého je období druhé světové války. Děti se dotýkala jiným způsobem než dospělých, i když i ony si dobře uvědomovaly, jak nebezpečné je dostat se do konfliktu s německými vojáky nebo členy Hitlerjungend. Samozřejmě, že v knize nemohly být pominuty velké nálety, jimiž byly Pardubice postiženy ke konci války a jejichž následky v podobě nevybuchlých pum se likvidují dodnes.

V kapitole věnované osvobození Pardubic sovětskými vojsky žádné skandální vzpomínky nenalezneme. Pokud se dospělí setkali s rabováním a násilím, děti z autorova okolí se to příliš nedotklo. I když si pamatuje na naprostý nedostatek civilizačních návyků prostých vojáků, komentuje je s pochopením, a na důstojníka, který bydlel v jejich domě, vzpomíná se sympatiemi.

Vojenské letiště je dalším jevištěm pro dobrodružství kluků ze Skřivánku. Autor opět ukazuje, jak nebezpečné hry si dokázali vymyslet a realizovat, a také to, že dospělí měli málokdy šanci jim v tom zabránit. Neznamená to, že by tehdejší rodiče své děti neměli rádi, ale klima společnosti je nenutilo k tomu, aby je vodili za ručičku až do dospělosti.

V závěru knihy se už ozývá nostalgický tón, který má zdroj ve změnách, jimiž autorova čtvrt' začala procházet. Chápe sice, že jde o změny nezastavitelné, přesto je vnímá negativně, téměř jako destrukci svého dětského světa.

Knih *Kluci ze Skřivánku* osloví především ty čtenáře, kteří jsou nějakým způsobem s místem svázáni. Je lhostejné, zda tam prožili – stejně jako autor – kus svého života, nebo tam jen pracují. Popisy zaniklých míst, dnes zaplněných poválečnou výstavbou, provokují představivost a vše je umocněno popisným způsobem vyprávění, v němž dominují vzpomínky a fakta. Kniha je napsána kultivovaným jazykem, a přestože se autor snaží občas žertovat, nesklouzává ke křečovitému humoru, k němuž by téma mohlo občas svádět. Text se tak stává zajímavým svědectvím doby a způsobu života jedné malé skupiny kluků.

Jiří Lojín

(zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Z NOVÝCH KNIH

Vychází hodně knih. Podle přeplněných regálů v knihkupectvích se zdá, že větší počet, než kolik je čtenářů. Nepřehledná záplava nových titulů vytváří jakýsi virtuální opar, který se rozplývá, když vezmeme do ruky konkrétní publikace. Ty kvalitní! Platí to také o titulech Jiřího Faltuse. Záslouhou urputné vytrvalosti, s níž se věnuje tvorbě pro děti, vyšla **KNÍŽKA PLNÁ BÁSNIČEK PRO OUŠKA I JAZÝČEK** (Alfa-Omega, 2017, 32 str., vlastní ilustrace). Šestaosmdesát vtipných básniček je rozděleno do tří námětových okruhů. Prosté didaktičnosti, u veršů pro děti tak časté, přinášejí radost, pohlázení duše, prosluněnost, shovívavý náhled. Stejně je možno charakterizovat Faltusův soubor aforismů **PŘESTÁVKY NA PRÁCI** (Alfa-Omega, 2017, 36 str., vlastní ilustrace). Již v názvu vězí typicky faltusovská erudice. Autorská optika se zaměřuje na běžné společenské nešvary. Namátkou: *Výše trestu je podmíněna odvahou soudce, Výběrové řízení – zmanipulovaný konkurs*. Jinde nacházíme hravost se slovy, účelné využívání možností, skýtaných naší krásnou a často hrubě zanedbávanou mateřtinou. Namátkou: *Horkovzdušný balon pro chladné dny, Náhradní hřešení nebo Svatá sprostoto!* Faltusovy aforismy jsou ryze džentlmenské, popichují, lechtají, ironizují, ohleduplně ozařují temnější kouty lidského činění, nikoho však neurážejí, nepobuřují. (Jedině snad, když se sami poznáme jako terč do prostoru vystřeleného šípu.) A sluší se zaznamenat, že J.F. ilustroval další dvě publikace nakl. Alfa-Omega, soubor Citáty a přísloví pro naši duši Pavly Červeňákové a publikaci Ladislava Koniáše Epigramy stále s námi. Poznámka na okraj: Originální ilustrace J.F. by si zasloužily samostatnou publikaci!

Věra Kopecká vydala česko-polský sborník u příležitosti loňských Broumovských dnů poezie **NAŠLAPOVÁNÍ V PODZIMNÍM LISTÍ** (2017, 215 str.), doprovázený vlastními fotografiemi a informacemi o autorech. Ze členů Střediska se setkáme se jmény Černošová, Kordíková, Kopecká, Líbalová, Matysíková, Novotná, Sochora, Šindlerová, Vídenský, Wienerová. Nemaje úplný přehled o současné členské základně doufám, že jsem nikoho neopomenul.

Knížkou skromnou rozsahem, ale pozoruhodnou obsahem jsou haiku V. Kopecké **ABECEDA ČASU** (2017, 142 str., foto V.K.) Velkým časovým obloukem navazuje na sugestivní Toulavý měsíc (2001), úsporností veršů i na Stepního běžce (2006). Lehká nostalgie, občasná mlhovina pocitu osamění, ale stále vřelý vztah k okolnímu světu, vedou jako jasná nitka od přemýšlivého *//a nasněžilo// bílé ticho do polí//stopy zmizely// k hravé sondě //ranní rosa rtů//ranami rána rodí//růžové sny//*. Radost číst.

Dva názvy má další – již vzhledem půvabná bilingvní kniha – z tvůrčí dílny Kopecká-Matuszkiewicz: **OZVĚNY V SOVÍCH HORÁCH (V.K.) a POD VELKOU SOVOU (A.M.)** – vydal „Edytor“ Drukarnia Wydawatelstwo, 2017, 96 str.,

foto V.K.) Kopecká vtiskla svým veršům pevný řád, sevřenější tvar. Kde šetří slovy, tam je nejpřesvědčivější. Také Matuszkiewiczovy verše (v překladech V.K.) jsou pozoruhodné nejen inspirativním laděním s poezií V.K.

Pozornost a úctu zasluhuje próza Evy Černošové **VYPRAVĚČKA** (2017, Oftis, 104 str., il. Jan Černoš), v níž se prolínají dramatické osudy čtyř žen různých generací. Je to prosté a přece strhující vyprávění o ženách, ale rozhodně nikoli pouze pro ženy. Marně hledám vhodné vyjádření uznání a respektu. E.Č. se stává velkou nadějí pro českou literaturu. Okouzlujícím způsobem pracuje s jazykem, což je dnes vzácností, je jí základním stavebním kamenem nejen k vyjádření psychologie postav. Stejně tak slova *odchází s vlkem po stopách jelena* nejsou pouhým konstatováním, v celkovém kontextu získávají široký filosofický rozměr. Povšimněme si sentence *boj je iluze*. Kolikrát jsme četli omšelou úvahu, že *život je boj*. Zajisté. Ale strážlivější finální fáze mají obvykle blízko k pasivitě, smířlivosti, nevyhnutelnosti. V podání E.Č. se ovšem nejedná o defetismus. Potvrzuje to závěr kapitoly Povinnost ženy, která je literárním skvostem sama o sobě: *A odejít z bojiště ještě po svých*. Pokud vezmeme psaní knihy jako boj tvůrce se sebou samým, E. Č. opouští bojiště nejen po svých, ale dokonce s vavřínem. Vypravěčka je žhavým kandidátem na cenu Magnesia litera.

Životní hodnoty jsou různorodé, každý jen ty své má za důležité. Člověk může přijít o všechno, nikdo mu však nevezme, co viděl, poznal, prožil. Potvrzuje to publikace Milana a Květy Richterových **SEN O MONT BLANCU SE VYPLNIL** (bez udání vydavatele, 2017, 79 str.), doprovázená bohatým fotografickým materiálem. Vpravdě spartánská dávná expedice manželů Richterových zajisté nepostrádala dobrodružné prvky a přes poměrně hluboký příkop času zůstává poutavým dokumentem nejen o toulkách cizinou – zda se nevybavuje operní pasáž *my cizinou jsme bloudili* – ale především obecně o lidské touze poznávat, o vytrvalosti a houževnaté snaze proměnit svoje sny ve skutečnost.

Po povídkové knize *Cizinec* (2013) oslovila čtenáře Štěpánka Saadouni poněkud kontroverzní knihou **ČESKÉ ZÁHADY** s podtitulem *Naše akta X* (nakl. Černý drak, 2018, 200 str., s hojným foto doprovodem). Jako novinářka uplatnila profesionální předpoklady psát o záhadách a tajemstvích. Zabývá se podivnými úkazy, upíry, fexy, vampíry, vědmami, zazděnými nevěnicemi či čarodějnicemi. Nejpřesvědčivější je tam, kde text prolíná do kriminalistické historie a věnuje pozornost osobám, které beze stopy zmizely. Příčiny mohly být prosté. Cizí zavinění, promyšlené sebevraždy, nešťastné náhody. Souhra okolností nebo chyby vyšetřujících daly vzniknout rozličným spekulacím. S působením nadpřirozených sil se setkáváme v literatuře, stranou nezůstala ani česká. Jmenujme to nejkvalitnější: Erbenova *Kytice*, Čelakovského *Ohlasy*, Čapkova povídka *Šlěpěj*, Olbrachtův *Nikola Šuhaj*, jemuž se vyhýbaly střely. Mohli bychom pokračovat. Také pro filmaře jsou nadpřirozené síly zdrojem dramatických, někdy až dras-

tických příběhů. Některé z úkazů, o nichž píše Saadouni mohou inspirovat další tvůrce hrůzostrašných příběhů. Autorka nás nenutí věřit v jejich existenci, jen sděluje získané poznatky.

František Uher

PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2017

VÝSLEDKOVÁ LISTINA – část literární

161 příspěvků z 33 škol

I. kategorie

1. Ondřej Šenk (ZŠ Mozartova Jablonec nad Nisou)

1. Kristýna Pařízková (ZŠ Lázně Bohdaneč)

O DRAKOVI, KTERÝ SI VYLÁMAL ZUBY

(Ondřej Šenk, ZŠ Mozartova Jablonec nad Nisou, 3. tř.)

Žil byl jednou jeden drak. Jmenoval se Kuba a měl pět hlav. První hlava uměla pravidla fotbalu, znala fotbalové kluby, věděla, kdo, kdy a kde dal jaký gól. Druhá hlava uměla výborně násobit, počítat do stovky, počítat příklady z hlavy, počítat těžké slovní úlohy a příklady se závorkami. Třetí hlava mluvila polsky, anglicky, francouzsky, italsky a čínsky. Čtvrtá hlava věděla všechno o bramborách, znala ředkvičky, věděla, že po mrkvi bude mít zdravé oči, a taky věděla, že čili paprička je pálivá a nesmí se na ni napít. Pátá hlava věděla všechno o autech. Uměla řídit ještěrku a dávat krabice do regálů a do kamionů. Vozila krabice a nikdy ji žádná neupadla a neztratila se. Všechny hlavy žily v jeskyni a byly výborné kuchařky.

Jednoho dne měli draci z Čech sraz u starého vykotlaného dubu. Drak Kuba se tam také vydal. Když dorazil na místo, uviděl mezi draky překrásnou jednohlavou dračici. Měla stříbrný náhrdelník a náušnice, zlatě nalakované pařáty a krásné dlouhé řasy.

Kuba se osmělil, přistoupil k dračici a představil se:

„Já jsem Kuba! A ty?“

Dračice zamrkala řasami a odpověděla:

„Já se jmenuji Prskavka.“

„Mohl bych tě pozvat na večeři? Já totiž hrozně rád vařím,“ řekl Kuba. „Uvařil bych ti třeba princeznu na kaktusech...“

Ale dál se už nedostal, protože se k nim přihlítil drak Truhlík, známý rváč a výtržník.

„Pche, prej večere. Snad ji nechceš sbalit, ty kuchtíku,“ vysmíval se Kubovi. „Takový moula jako ty nemá u takové krásky žádnou šanci!“

Kuba zrudl, začal soptit a rozběhl se na Truhlíka, aby ho umlčel. Jenže do cesty se mu připlétl kořen od vykotlaného dubu a rozplácl se jako bramborák. „Jauuuuuu, sakua puace, kde mám fuby,“ blekotala pátá hlava.

„Ukaž!“ řekla třetí hlava.

„No jo a pětka je bezzubá. Musíš hned k zubaři. Jdeme!“ řekla jednička.

Kuba byl od zubaře za chvíli zpět. S novou protézou. Byl nešťastný, že se mu dračice kvůli protéze bude smát, ale čekalo na něj velké překvapení.

„Jéééé, tobě to ale sluší... Neznám žádného draka, s tak krásnými zuby, i když jen u jedné z hlav. Pozveš mě na tu večeri ještě jednou?“ řekla a usmála se na Kubu.

A tak se Prskavka s Kubou do sebe zamilovali. Kuba ji vařil samé dobroty a žili šťastně až do konce života.

Útěk očima morčete Poirota

(Kristýna Pařízková, ZŠ Lázně Bohdaneč, 3. tř.)

Byl jsem v králíkárně, když mě najednou někdo pohladil. „Panička!“ zaradoval jsem se, i když byl už večer. Nastřádala mi překážkovou dráhu. Tu ji mamka zavolala a ona odběhla a šla domů. Dorskákal jsem dráhu, podlezl jsem vrata a najednou jsem zjistil, že prchám. Než jsem se vzpamatoval, byl jsem v neznámém poli.

Měl jsem se tam dobře. Žádná škoda. Doma bylo líp, ale tady bude ještě líp, budu si hledat milenku, spářím se a bude rodinka. Dokud jsem byl sám, bylo mi smutno. Až jednoho dne ke mně přišla krásná morčecí samice. Představil jsem se, že jsem Poirot rodu hladkosrstých. Zjistil jsem, že samička je Barča a rodu rosetových. Je nádherná, pomyslel jsem si. Ale nesedí ke mně rodem. Nalákala mě však, abych šel k ní do nory, že mi něco ukáže. Nelhala. V jedné komůrce nory odpočíval šedý samec a u něj bylo pět mláďat. „Ty jsou, co?“ vychloubala se Barča, „to je divoké morče Perun a bydlí tady se mnou.“ Viděl jsem ještě jednu komůrku a tam byly čtyři neoplozené samice. „Vyber si“, řekne Bára. „Vezmu si samici Perunku,“ řekl jsem.

Utíkal jsem s Perunkou k mojí noře. „Mám žízeň,“ kňourala cestou. Musel jsem s ní pak k nejbližšímu potoku, aby mi neumřela žízni. Asi o týden později se chtěla pářit, ale nemohla, protože každé morčecí páření, jak mi vysvětlila, je velká sláva. Rozehnal jsem diváky, že se žádné páření konat nebude. Tak jsme měli klid. Nejdříve jsme se očíchali a než bys řekl švec, byli jsme u sebe. Navždy. Děti jsme měli čtyři. Museli jsme tedy vyhrabat větší noru, abychom měli děcka

kam ubytovat. Jsou roztomilí, říkal jsem si. „Je s nimi legrace,“ řekla jednou ráno Perunka. Byl jsem stejného názoru, mláďata skákala a běhala za maminkou Perunkou a za mnou.

„Hlavně pozor na kočky!“ domlouvala mi vždy, když mě posílala na noční hlídku, protože se bála o děti. A víte, proč posílala na noční hlídku právě mě? Protože asi věděla, že jsem silný a statečný bojovník a klidně se s kočkou pustím do boje. Jednoho dne ráno, když jsem se ještě ani nestihl umýt v potoce, se k nám jedna kočka skutečně přihnala. Myslím, že chtěla naše děti k obědu. Já jsem však po ní skočil a silou ji zuby chytil za krk. Kočka se cukala, ale já se na ní držel. Když už hrozilo, že si urvu hlodáky, pustil jsem se a skočil jsem kočce na záda, vylezl jí na hlavu a začal jsem ji drápat do čumáku a kousat do uší. Kočka se však nehнула z místa. Zavolal jsem děti. Ty asi věděly, o co jde, protože všichni tři kluci kromě jedné holky a Perunky, se na zvíře vrhli. Viděl jsem černě všechny životy naší rodiny. Najednou jsem věděl, že s kočkami se nešetří, a začal jsem kousat a drápat ještě víc, než předtím. Zdálo se mi, že děti také spolupracují a Perunka chtěla kočku nalákat do nory, aby se tam zasekla. Kočka však chtěla získat všechny klučíčí životy. Pral jsem se ze všech sil. Kočka ale kousala taky. Věděl jsem, že se nemám vzdávat, i kdybych měl zlomené tři packy. Skončilo to vlastně tím, že se kočka vzdala, protože jsme ji silně pokousali. Pak prohlásili za nejlepšího kousavce mě. Pochválil jsem kluky, holku a Perunku za to, že se alespoň snažili kočku zahnat od našeho domu.

Pak jsme se konečně šli umýt k potoku a pobíhat po lese. Hezké dny jsme spolu prožívali. Pobíhali jsme lesy, občas jsme se stěhovali. Při jednom stěhování jsme nepočítali s prostředím, kde by nám nebylo dobře. Vyhrabali jsme si tam velkou noru, ale bohužel mláďaty jsme byli rušeni každou noc, protože špatně spala. Rušena byla nejvíc Perunka. Museli jsme se přestěhovat jinam, jinak se pořádně nevyspí. Tahle nová nora byla výborná. Hezky se mi tam spalo, bylo to tam útulné a mláďata tam měla každé svůj pokojíček. Tam jsem se měl s Perunkou a dětmi dobře, moc dobře. Ale najednou jsem si vzpomněl, že nežiju v přírodě odjakživa, že jsem utekl!

A všiml jsem si, že se mi stýská. No, ještě chvíli tady budu, za týden v noci se vrátím. Vezmu děti a budeme bloudit s Perunkou ... Ach, to bude překvapení, až panička otevře klec a nás tam bude šest! Ale nemůžu si vzpomenout na cestu. Vzpomínám si ... Ano! Už vím! Ještě nějaký den jsem skotačil s dětmi na louce a žrali jsme trávu. I všimaví jsme byli, že už bude zima a musíme se vrátit. K mojí paničce. Ta nás zachrání, ta nás bude umět uživit. Nejsme přeci smečka divokých morčat. A mláďatům jsem vysvětlil, že jsem utekl paničce sem, do volné přírody a protože chci zůstat s dětmi, tak musíme pryč a panička z nás bude taky celá pryč, když bude muset zakoupit o dvě králíkární víc. „Chudáci, budou utrácet kovový vzácný kolečka,“ řekla mi Perunka. „Ale neříká se kovový vzácný koleč-

ka, ale prachy!“ řekl jsem Perunce. Holka řekla: „Tak se nevrátíme.“ „A jak asi přežijeme zimu?“ vyjel jsem po ní, i když vím, že takhle se s mláďaty nezachází. Ano, věděl jsem, že se po nich takhle ošklivě neřve. „Nebudeme bydlet doma?“ ptá se Perunka. „Nemůžeme tady bydlet, protože já nepřetřpím zimu a děti nedám z dosahu,“ řeknu.

Další den začaly přípravy na cesty. Mláďata musela zahrabat noru, Perunka s nimi. Viděl jsem, že to dělají správně. Když jsme měli hotovo, byl jsem se rozloučit s Barčinou smečkou. Měli jsme teď volno, tak jsme se proháněli s Bárrou po polích a skákali po kamenech. My jsme věděli, že loučení je taky velká sláva, a tak se na posvátném místě sešlo hodně morčat.

Dnes jsme se vraceli k paničce, ale trvalo to strašně dlouho, když jsme se proplétali bažinou. Konečně jsme došli do města. Tam bylo plno lidí, že jsme v té tlačenci nezahledli paničku. Byla totiž právě na nákupu. Tlačili jsme se městem. „Tady!“ řekl jsem. Opatrně jsme se protáhli vraty a šli do králikárny. Tam jsme zahledli dvě morčata a já všem řekl, že to jedno určitě koupili jako náhradu místo mě. Ukázalo se, že morče se jmenuje Ferda. A to druhé je Bohouš, můj starý kamarád, vysvětloval jsem.

Bylo nás osm, když se moje panička vrátila z nákupu. Nestačila se divit a pádila za maminkou. Pak jsem se dal do morčecího zpěvu, aby všichni věděli, že jsem opravdu rád, že jsem zase doma a doufám, že si z toho vezme moje panička ponaučení. Morčata, která nechtěla, pak dala do zverimexu a pár jich dala kamarádům ve škole. A byla šťastná, že se jí morče vrátilo.

Účastníci Střípků 2017

HOST KRUHU 51

Spisovatel Josef Havel se narodil v Litomyšli v roce 1937. Bydlí v Ústí nad Orlicí. Je autorem literatury faktu, filmarem a publicistou. Věnuje se především událostem 1937 – 45. Studuje a tvoří v tandemu s manželkou Ludmilou. Pokud jde o knižní tvorbu vydal:

... **in memoriam** – nakl. Svět křídel v Chebu 1993. O osudech Václava Pánka a Josefa Bohdana Mikuláštika pilotů v řadách britské RAF

Z historie létání v Ústí nad Orlicí – nakl. OFTIS v Ústí nad Orlicí 1997.

Poupata ožehlá nenávistí – OFTIS ÚO 2000. Historie největšího internačního tábora v protektorátu Čechy a Morava ve Svatobořicích u Kyjova na Moravě.

Štvcem svědomí – OFTIS ÚO 2002. Ojedinělý příběh čs. letce Jiřího Mikuleckého, který prodělal anabázi po SSSR a přežil i nasazení do 312. Peruté RAF.

Oběti předcházejí vítězství – OFTIS ÚO 2005. Historie domácího odboje během 2. světové války. Tato kniha se dočkala druhého vydání v roce 2006.

Ve službách jeho veličenstva – OFTIS ÚO 2007. Popisuje období 1. sv. války podle deníků českých lékařů MUDr. Neklana Velebila a MUDr. Hubálka.

Nikdy se nevzdávat – nakl. Ostrov Praha 2007. Životní osudy brigádního generála v.v. Zdeňka Škarvady, pilota RAF, pak vězně v německých zajateckých táborech.

Rebel v oblacích – OFTIS ÚO 2012. Životní příběh pilota Otakara Hrubého.

Jedním z té velké řady statečných, kteří i přes velké riziko cesty do neznáma odešli z porobené Československé republiky splnit závazek daný vojenskou přísahou, byl i dnes nepřilíši vzpomínaný brigádní generál Zdeněk Škarvada.

Cesta pod modrou oblohu

Míst, nesoucích název Olešnice, je celá řada. Jen jedno jediné se může pochlubit skutečností, že z řad jeho občanů vyšel člověk, budící nejen za jeho života, ale nepochybně i po něm obecný respekt. Tím je Olešnice na Moravě. Jde o jejího rodáka Zdeňka Škarvadu, který přišel na svět 8. listopadu 1917.

Protože v olešnické škole končilo základní vzdělání třetí třídou měšťanky, musel si ho Zdeněk dokončit absolvováním Jednoročního učebního kurzu v nedalekém Bystrém u Poličky.

1. října 1935 po úspěšných přijímacích zkouškách nastoupil v Prostějově do Vojenského leteckého učiliště, škola leteckého dorostu, oddělení pilotů. Respek-

tované učiliště absolvoval v roce 1937. Následovalo přidělení k polní letce do Hradce Králové, kde sídlil Letecký pluk 4 a jeho dvě perutě. Přesně po měsíci byl zde jmenován pilotem letcem s určením ke stíhacím pilotům. 31. prosince 1937 došlo k jeho přemístění do Pardubic k 3. peruti Leteckého pluku 4. Tady musíme zaznamenat skutečnost, že 1. května 1938 již desátník Škarvada postoupil na poslední poddůstojnickou hodnost, kterou byl četař. Následovalo jmenování polním pilotem letcem, což představovalo vrchol možností, které tehdy mohl v letectvu dosáhnout.

Přesně v tomto čase se již přibližovaly osudné okamžiky první republiky. Postoj Německa jasně naznačoval nemožnost rovnoprávného jednání. Prezident dr. Edvard Beneš ve shodě s politickým i armádním velením dospěl k jednoznačnému závěru. Je nutné dát na vědomí, že nehodláme ustoupit jakémukoliv diktátu.

Vedení armády dalo letectvu rozkaz k přesunu na mobilizační letiště. Tak se ocitl Škarvada s letkou v Heřmanově Městci, kde ho 23. září 1938 zastihlo vyhlášení všeobecné mobilizace. V důsledku toho byl 28. září 1938 nařízen přesun 47. letky na letiště v Kralupech nad Vltavou.

To již stálo za dveřmi politické rozhodnutí o dalším osudu Československa. K tomu došlo podpisem Mnichovské dohody v noci z 29. na 30. září 1938. Ta stvrzovala vynucené odstoupení pohraničních území českých zemí Německu.

Za této situace se stala přítomnost 47. letky v Kralupech zbytečnou a 4. října 1938 odletěla zpět na mateřské letiště Pardubice. V daném hektickém období ještě jednou opustila toto letiště a Zdeněk se najednou ocitl na Slovensku v Nitře. Odtud letka zasahovala od 31. října do 9. listopadu 1938 při ochraně slovensko-maďarských hranic. Pak přišel kapitulací rozkaz vydaný generálem Syrovým 15. března 1939 v noci. Tím bylo zakázáno klást okupačním jednotkám, které překročí naši státní hranici v 6 hodin ráno, odpor. Na letišti Pardubice se Němci objevili kolem 9. hodiny. Obsadili celý prostor a našim letcům nařídili odevzdat všechnu výstroj. Pak je vystěhovali do města, do tzv. Dašických kasáren. Zde také došlo 31. března 1939 k poslednímu aktu. V pátečním ránu již všichni letci věděli o jejich konci v československé armádě. Oficiálně jim to oznámil major Alexandr Hess. Tak i Zdeněk Škarvada svlékl uniformu a od 1. dubna 1939 se stal civilistou propuštěným na trvalou dovolenou.

Kroky do neznáma

Zdeněk z Pardubic směřoval domů do Olešnice. Dlouho zde nepobyl, protože informace, které získal, byly jasné. V Polsku je organizována naše zahraniční armáda a její významnou složkou jsou právě bývalí letci. Aniž doma cokoli sdělil, odjel podle získaných instrukcí nejprve do Ostravy a odtud pak večer 8. června 1939 společně s dalšími kamarády přešel hranici do Polska.

Skupina celkem 18 československých vojáků se pak v Krakově na našem konzulátu nechala zaregistrovat a od toho okamžiku se stala dobrovolnými příslušníky 1. čs. vojenské skupiny v zahraničí. Zpočátku bydleli v Krakově, později se všichni dobrovolníci soustředili v barákovém táboře Malé Bronovice. Odtud byly organizovány lodní transporty směřující do Francie. Podmínkou, aby mohl náš dobrovolník využít tuto v podstatě jedinou možnost jak opustit nehostinné Polsko, byla povinnost podepsat závazek pětiletého setrvání ve francouzské cizinecké legii. Přes všeobecný odpor k této variantě nakonec všichni nepřijemný papír podepsali. I Zdeněk Škarvada.

K nemalé radosti skončil mezi 190 muži, zařazenými do třetího transportu. Skupina odjela z Bronovic 25. července 1939 do polského přístavu Gdyně. Tam už kotvil nevelký parník Kastelholm. Když hoši nastupovali na lodní schůdky, přijel nečekaně pplk. Svoboda se třemi polskými důstojníky. Ti začali intenzivně přesvědčovat naše chlapce, aby neodjížděli z Polska a pomohli posílit řady jejich letců. Tomu požadavku nakonec vyhovělo 13 lidí, mezi nimi Škarvada a jeho nerozlučný kamarád Josef František. Skupina odjela vlakem do Dęblinu, kde na místní letecké základně prošla všemi nezbytnými procedurami, aby mohla skončit v řadách polského letectva. Zdeněk sám od prvního okamžiku zastával funkci pilota a měl velký podíl na výcviku leteckých pozorovatelů. Tak to šlo až do 1. září 1939, kdy na Polsko zaútočily německé pozemní, námořní a letecké síly. Naštěstí Poláci zavčas začali přemísťovat letadla na záložní letiště. V této činnosti vypomáhali i naši chlapci. Když se ale 2. září objevily na obzoru dvě nepřátelské letecké sestavy, kdo mohl z Dęblinu odletět tak tak učinil. Tím ušel katastrofální zkáze, která následovala. Mezi letící šťastlivce patřil i Škarvada. Následně bezcílně poletoval z jednoho letiště na druhé, aniž by dostal informaci, natož rozkaz, co má dělat.

Přesto se v úterý 5. září stalo v tom kolotoči chaosu něco, co Zdeněk do konce svých dnů nezapomněl. Kdosi vypustil naprosto neověřenou zprávu, že Němci prolomili frontu. V okamžiku startovalo z polních letišť zcela neorganizované jedno letadlo za druhým. Všechna mířila východním směrem, dál od fronty. Letěl i Zdeněk s vědomím, že v nádrži mnoho benzínu nemá. Také po několika minutách letu motor ztichl a jenom s velkým štěstím stroj posadil do bramborového pole. K jeho velkému údivu mu za okamžik zakroužil nad hlavou stroj, ze kterého na něho mával Josef František. S obrovským rizikem přistál vedle Zdeňka a nechal ho usednout na zavazadla umístěná na předním sedadle. Proto nezbylo nic jiného, než vyčnívající část jeho těla nad trup letadla přivázat opaskem ke vzpěrám baldachýnu. Pokud to šlo, musel se položit, aby snížil odpor vzduchu. Další bylo na Františkovi a spolehlivosti letounu. Naprostým zázrakem dostal Josef stroj z pole do vzduchu a pak již směřoval k letišti Sosnowica, kde skončila jejich dobrodružná cesta. A létání vůbec.

Bezútešný pobyt na tomto letišti trval do 13. září 1939, kdy Poláci sestavili ze zbytků vozového parku kolonu, která měla dorazit s lidmi na rumunské hranice a ty překročit. Jenže! 17. září napadl Sovětský svaz východní hranici Polska, kterou jeho armády překročily a postupovaly do vnitrozemí. Velení kolony reagovalo okamžitě. Polský major nařídil zastavit, kolonu obrátit a vrátit se na pomoc ohrožené Varšavě. 18. Čechoslováků propustil dokonce s potvrzením, že jde o polské smluvní vojenské letce. Nikdo z našich neměl na návratu zájem, všichni trvali na cestě k rumunské hranici a tu překročit. Protože měl, jak to u Čechoslováků bývá, každý svůj vlastní názor na směr postupu, skupina se rozpadla a Škarvada skončil na Volyni ve městě Křemenec. Ovšem příchodem Rudé armády do Křemence skončila jakákoliv naděje na postup k Rumunsku. Zdeněk společně s dalšími kamarády zatím zůstal na Volyni u českých osídlenců. Teprve 22. března 1940 s porůznu umístěnými kamarády odjel do Kvasilova a odtud do Zdolbunova. Pak již skupina pokračovala vlakem do stanice Šepetovka, kde došlo ke spojení s Československým legionem na polském území, vedeným pplk. Ludvíkem Svobodou.

Ze stanice Šepetovka směřovala vlakem již Československá východní vojenská skupina v počtu 953 osob přes celou evropskou část Sovětského svazu až do Oranek u města Gorkého. Cesta začala 25. března a trvala do 1. dubna 1940. Ovšem definitivní konec cestování nastal ve starobylém Suzdal, kam v počtu 683 lidí dorazili 20. června 1940.

Tam musel Škarvada počkat, než zaznělo jeho jméno a zařazení do dalšího transportu, čítajícího 75 osob odjíždějících ze Sovětského svazu do Velké Británie. V pondělí 8. července 1940 přijela do tábora nákladní auta, skupina vybraných šťastlivců nasedla a řidičky stočily svá auta směrem Moskva.

Konečně k cíli

Z metropole Sovětského svazu pokračovala cesta rychlíkem do hodně vzdálené přímořské Oděsy, kam dojeli 10. července 1940. V přístavu nastoupili na moderní sovětskou osobní loď Svanetia. Ta s nimi pak ujížděla Černým mořem do bulharské Varny, odtud zamířila do největšího sídla Turecka, Istanbulu. Tam přestoupila skupina na další loď Sardinian Prince, která s nimi projela Marmanským mořem do Středozemního, kde ve společnosti dalších lodí pokračovala do egyptského přístavu Port Said. Kalendář ukazoval 31. červenec 1940. Bez jakéhokoliv zdržování následoval přestup do vlaku, který směřoval do Ismailie. V tomto městě existovala britská letecká základna. Zde si chlapci nejen odpočinuli, konečně se také slušně najedli, ale hlavně došlo k jejich vystrojení. Obdrželi uniformy používané brity v tropech.

10. srpna opustila vystrojená skupina Ismailii a vlakem pokračovala na jih do přístavu Suez. Tam čekala francouzská loď Prásident Doumergue, která 11. srpna vyplula s našimi lidmi do Rudého moře, projela do Arabského a odtud

zamířila k indickému subkontinentu. V Bombaji zakotvila 1. září 1940. Důvod, proč zamířila československá skupina sem, je velmi prozaický. Zde totiž ještě pracovalo československé diplomatické zastupitelství, schopné zajistit všechny administrativní úkony nezbytné pro pokračování v cestě do Velké Británie. To nějaký čas trvalo, takže další, tentokrát transportní loď nesoucí jméno Narkunda odjela z Bombaje s našimi letci až 17. září 1940. Opět Arabským mořem zamířila k Africe, přístavu Mombasa. Odtud pokračovala do Durbanu a dál do Kapského města. Následovalo vplutí do Atlantického oceánu, tentokrát se zastávkou u Zlatého pobřeží, pak v Siera Leone. Odtud kapitán zamířil neklidnými vodami Atlantiku přímo do Liverpoolu, ve kterém loď zakotvila 27. října 1940.

Další cíl tvořilo RAF Československé depot, nacházející se v Cosfordu. Zde byl Zdeněk Škarvada zaevidován pod číslem 788 031. Na základně RAF Cambel pak během čtrnácti dnů podstoupil opakovací kurz létání. Po jeho skončení došlo k rozdělování pilotů k operačním jednotkám. 14. července 1941 odjel k 310. stíhací peruti umístěné v té době ve Skotsku na letecké základně Dyce. Z ní byly podnikány především hlídkové lety vedoucí daleko do Severního moře. Jinak panoval v tomto severním prostoru poměrně klid. Proto Zdeněk přivítal mimořádnou příležitost zúčastnit se stáže na křižníku HMS Curacoa. Do utajovaného přístavu odjel společně s kolegou Hýblerem 30. listopadu a na lodi byli oba až do 9. prosince 1941.

Život je změna a tak 12. prosince 1941 přišel rozkaz k přemístění 310. perute až na samý jihozápad Británie na leteckou základnu Perramporth. Z tohoto letiště odstartoval Zdeněk Škarvada ve středu 4. února 1942 na svůj poslední let. Jako člen hotovostního roje se zúčastnil operačního letu, majícího za cíl vyhledávání nepřátelských strojů. V prostoru ostrovů Sciilly však Škarvadovu Spitfiru vysadil motor a tak jedinou záchranu představoval padák. Do moře dopadl dobře, ale ve studené vodě a rozbouřeném moři se mu nepodařilo uvolnit padák a navíc selhal i záchranný člun. Nad vodou ho udržovala jen plovací vesta, ale pronikavá zima rychle zbavovala tělo posledních sil a Zdeněk ztratil vědomí.

Živ ve ztracené svobodě i identitě

Zatímco si vlny rozbouřeného moře pohrávaly s nehybným tělem, směřovala trojice zbývajících Spitfirů bezstarostně domů. To již námořníci zahlédli bezvládné tělo a dopravili ho na loď. Zdeněk se v bezvědomí, ocitl na marodce – německé lodi. Námořníci svého neznámého ošetřovali svědomitě, dokonce mu vyprali a vyžehlili jeho promáčené oblečení.

Loď směřovala do Brestu, kde došlo k předání Škarvady do rukou orgánů Luftwaffe. Tady začala jeho dlouhá cesta po zajateckých táborech, umístěných v různých částech okupované Evropy.

Z Brestu pokračoval společně s dalšími spojeneckými letci přes Morlaix, Paříž až do Frankfurtu nad Mohanem. Zde měli Němci největší tábor, **Dulaf Luft**, pro zajatce leteckých sil spojenců. Jeho nejdůležitější část tvořilo vyšetřovací centrum, kterým musel projít každý zajatec bez výjimky. Aby vyslýchaného donutili Němci k ochotnější spolupráci, trávil tyto dny na samotce a dokonce dostával do stravy různé preparáty, ovlivňující jeho psychiku. Po čtrnácti dnech Zdenka propustili a přemístili do tranzitního tábora. 9. března 1942 vlakem směřoval do zajateckého tábora **Stalag Luft VIII B/344 –Lambinovice**, ležícím v dnešním opolském vojvodství. Za dobu jeho trvání jím prošlo kolem 90 tisíc lidí. Když se časem Zdeněk kolem sebe mohl rozhlédnout, zjistil, že zde pobývá menší československá komunita, sestávající především z letců od 311. perutě.

Toto nehostinné místo opustil Škarvada opět jako člen vlakového transportu 21. května 1942. Cílem se stalo 190 kilometrů vzdálené město Sagan, kde existoval další zajatecký tábor **Stalag Luft III**. Tady došlo k oddělení důstojníků od poddůstojníků. Českoslovenští letci zde již měli hojné zastoupení a to jak příslušníky bombardovací perutě, tak docela slušným počtem stíhačů. Připomeňme, že tento tábor se stal světoznámým o hodně později a to v březnu 1944. Právě zde došlo k onomu fenomenálnímu útěku 76 zajatců, z nichž 50 Němci postříleli. Mezi oběťmi najdeme i českého Arnošta Valentu.

V Saganu Zdeněk pobýval do 16. října 1942, protože opět nákladním vlakem odtud cestoval společně s dalšími zajatci tentokrátě přes Berlín a Stralsund do známého přímořského města Barth. A neskončil nikde jinde, než v táboře **Stalag Luft I – Barth**. Zde strávil něco přes rok, protože do dalšího tábora odtud odjížděl 3. listopadu 1943. Tentokrát směřoval do velkého mezinárodního tábora **Stalag Luft IV B – Mühlberk am Elbe**, který ležel téměř v samém srdci Německa, severozápadně od Drážďan.

Takovýto téměř pravidelný koloběh měl zajatcům zabránit v bližším seznámením s prostředím, a tak alespoň omezit i tak časté útoky. Takže k dalšímu posunu nastoupil Škarvada 11. února 1944. Tentokrát byla cesta hodně dlouhá. Stále na východ. Až do Litvy. Tam skončil v relativně novém táboře **Stalag Luft VI – Heydekrug**. V tom čase a v tomto táboře však poprvé vládla jistá euforie z brzkého osvobození Rudou armádou. Pro toto nadšení hovořila celá řada pečlivě sledovaných skutečností. Předně, koncem ledna skončila blokáda Leningradu, pak sovětská vojska útočila na Karelské šíji, prostě pobaltský front se blížil.

Proto 18. července 1944 celý tábor musel nastoupit a odpochodovat na nádraží. Vlak je dopravil do přístavu Klajpeda, kde byly na starou neskutečně špinavou loď Insterburg nacpány dva, prý dokonce tři tisíce zajatců. Loď s velkým štěstím projela do polského přístavu Štětín. Odtud, opět vlakem, vyjeli proti očekávání nikoli na západ, ale na východ. Němci stále doufali, že Rudou armádu zastaví. Nový cíl totiž představoval **Stalag Luft IV – Gross Tychow**. Zbídačení zajatci,

pokud nebyli cestou z nádraží utlučeni mimořádně brutálním doprovodem, prošli branou tábora 20. července 1944. Teprve zde všichni poznali, jak jsou proti dosud nepoznané brutalitě bezmocní. I z toho se dalo vycítit, že Němcům docházel dech, že i pro ně nadcházel čas odplaty. V lednu 1945 na východě už jasně znělo dunění fronty. Okamžik svobody se blížil, ale ...

Němci věděli dobře, že musí tábor vyklidit, k čemuž došlo 2. února 1945. V denních dávkách až 30 kilometrů pochodovala kolona na západ. Po osmdesáti pěti dnech se její zbytek mající za sebou 1 000 kilometrů dlouhou cestu dostal k dalšímu zajateckému táboru **Stalag Luft XI B – Fallingbostenel**. Tady je ale odmítli pro nedostatek místa přijmout. Co dál, vyřešil 2. květen 1945. To celou oblast, tedy i naše zajatce osvobodila 2. britská armáda. V pátek 4. května byl Zdeněk Škarvada po nezbytném ošetření a vyšetření posazen do dopravní dakoty a v 19 hodin 30 minut vstoupil opět na půdu Velké Británie.

Přesto se již pomalu přibližovat okamžik, kdy ho britské Ministerstvo letectví propustí ze služby v RAF. To se stalo 17. srpna 1945, a 18. srpna odlétal z Británie do Prahy.

Poválečné osudy s nečekanými konci

Poválečné osudy šťastného navrátilce lze směle označit za houpačku životem. Z počátku pokračující služba v armádě, pak nečekané propuštění, práce v dolech, hutích, složitý rodinný život, kterému se nevyhnula i smutná úmrtí. Šťěstím bylo, že uvedené problémy prožíval s bývalými bojovými přáteli. Valouškem, Fajtleem, Mrázkem a dalšími.

Teprve důsledný obrat ve společnosti, proběhnuvší na začátku devadesátých let umožnil v plné míře ocenit jeho bojové zásluhy. První krok k uznání vojenských i lidských zásluh Zdeňka Škarvady udělala rodná obec, která mu v březnu 1990 udělila Čestné občanství. 28. října 1990 došlo k povýšení do hodnosti plukovníka. 28. října 1997 obdržel Medaili za hrdinství a 8. května 2000 ho prezident republiky jmenoval do hodnosti brigádního generála.

K poslední významné změně v jeho životě došlo v březnu roku 2006, kdy se oženil s Ivanou Pavlicovou. Byli spolu i v okamžiku, kdy Zdeněk ve věku 95 let odešel z tohoto světa. Stalo se tak v Ostravě-Porubě, 11. května 2013. Poslední místo jeho odpočinku je v rodné obci, v Olešnici na Moravě.

K úplnosti představení Josefa Havla je třeba dodat: V roce 2007 obdržel Cenu Egona Ervína Kische, 2008 cenu starosty Ústí nad Orlicí, 2013 čestné uznáním Miroslava Ivanova a cenu města Ústí nad Orlicí, v roce 2014 Pamětní plaketu Ministerstva národní obrany.

STOPA, KTERÁ NEVYHASNE

(Za Petrem Chvojkou)

Nasavrcká kaštanová krajina s hlubokými keltskými kořeny osiřela. Po vleklé nemoci ji opustil místní rodák Doc. Ing. Petr Chvojka, CSc., autor několika stovek publikací a monografií ekonomického zaměření. Do krajiny svého dětství se trvale vrátil po dlouhých plodných letech, stále plný aktivity. Pro nás z literárního prostředí samozřejmě zakotvil v rodném hnízdě především básník Petr Chvojka. Neboť celým jeho literárním dílem rezonují citlivě laděné struny plné schopnosti analytického vidění světa, všech jeho krás i stínů, úsměvů i smutků. Nehynoucí stopu zanechává Petr Chvojka v historii televizních Večerníčků. Všechny se vyznačují mnohými půvaby a chápáním dětského vidění, ale třináct dílů seriálu O zvířátkách pana Krbce nebo Strašidla na Kulíkově představují žánrovou klasiku. Z půdorysu místních keltských tradic se zrodilo půvabné vyprávění Přátelství přes propast věků. Zmiňme se také o Chvojkových loutkových hrách a hojném publikování v dětském Čtyřlístku, které se dočkalo i knižní podoby. Tím vším prolíná Chvojkovo poetické vidění světa. Česká poezie má mnoho renomovaných básníků, ale také básníky neprávem opomíjené a nejednou znova objeované. Patří k nim i poezie Petra Chvojky, kterou v její komplexnosti vnímám jako nedoceněnou. Kdykoli zalistuji ve sbírkách Dřevo roste zelené, 27, Zpěv ze studně, Ohnívání/Oheň, Signály a Milostná vábení, promlouvá ke mně hluboká voda. Ta u dna, čirá, průzračná, nezkalená, ohlazující drsné kameny. Voda laskavá, hladící prosluněné břehy. Petrovými inteligentními, znepokojenými i moudře smířlivými verši prostupuje nepominutelný a jímavě srozumitelný paprsek prostého člověčenství, schopnost vystihovat podstatné, ubírat se k poznání třeba strmými a trnitými stezkami, ale správným, obecně prospěšným směrem. Je jim vlastní odhodlání hledat, nacházet a zdůrazňovat i v minutách tísně nezbytnost potěšujícího úsměvu. Nejen slovem je však básník básníkem. Nepominutelná je výtvarná tvorba Petra Chvojky, orientovaná především na krajinomalbu. S jeho pracemi jsme se setkali i v Kruhu. V paměti mám stále živou vzpomínku na soubornou výstavu na nasavrckém zámku v sedmém roce minulého století. Z jeho olejů a kreseb promlouvá niterný vztah ke krajině a k lidem, jímž je krajina domovem, starostí i potěšením, chlebem i solí. A zase platí, že z obrazů nenápadně, ale trvale promlouvá básník.

S Petrem Chvojkou odešel skromný mnohostranný umělec, ale především dobrý člověk, za nímž zůstává jasná stopa. I kdyby nic víc, bylo by to dost.

František Uher

Jiří Faltus

CESTOU DOMŮ

Památce básníka Petra Chvojky

Svítá -
pod rozečtenými křídly ptáků
vytrácí se moc noci
Šeptej mi dosud nenapsané
co proud času nepřehluší
ale s tichem zůstane v tvých krocích
žízlivých štětců
i v teplých hnízdech mízy
pulzující pod Velkým vozem
zelenou nadějí krajiny

ZAZNAMENÁVÁME – KOMENTUJEME

Nové knihy členů v roce 2017

- Libuše Matysíková – **VÁNOČNÍ REMINISCENCE** – sbírka básní v Almanachu 2017. Vydal literární klub Petra Bezruče, kolektivní člen Obce spisovatelů. 20 str.
- František Uher – **VÝSTŘELY V TEMNÉ NOCI** – Krimiromán. Vydalo vydavatelství VÍKEND v edici Český krimiromán. (2017, brožovaná, 239 str.)

- Eva Černošová – **VYPRAVĚČKA** – Próza v níž se prolínají dramatické osudy čtyř žen různých generací. Ilustroval Jan Černoš. Vydal OFTIS v Ústí nad Orlicí. (2017, vázaná, 104 str.)
- Květa a Milan Richterovi – **SEN O MONT BLANCU SE VYPLNIL** – zpráva o cestě do Francie a výstupu na Mont Blanc, doplněná básněmi Milana Richtera a četnými reportážními fotografiemi z míst pobytu.
- Jan Slabý – **KLUCI ZE SKŘIVÁNKU, aneb malá dětská kronika všem klukům od 10 do 100 let** – Próza. Vydalo nakladatelství Renata Šoltová – 538. Autor obrazu na obálce Karel Slabý. Foto rodinný archiv. (2017, 196 str.)
- V. Kopecká – A. Matuszkiewicz – **OZVĚNY V SOVÍCH HORÁCH a POD VELKOU SOVOU**. Bilingvní kniha básní. Vydal Edytor Drukarnia Wydawatelstwo (2017, 96 str.) Fotkami doprovodila Věra Kopecká
- Věra Kopecká – **ABECEDA ČASU** – Vydalo vydavatelství Věra Kopecká (2017, 142 str.) Fotkami doprovodila autorka textu.
- Václav Krejčík – **MĚSTO NA OBLOZE** – Román v nakladatelství Vedruna – Kolaje. (2017, 210 str.)
- **ZŘETELNÝM MÍSTEM NALOMENÍ**. Antalogie básní časopisu Partonyma. Z našich členů byl zařazen Václav Krejčík.
- Monika Hojná – **HÁZÍM SVÉ STÍNY DO ŘEKY** – Sbíрка poezie. Vydalo Vespero, s. r. o. Pardubice v edici Polabští básníci. (2017)
- Milan Drahoš – **ZVÍŘÁTKA Z LESA** – I. díl omalováněk s básničkami pro děti. Vydalo nakladatelství Vespero (2017)
- Věra Kopecká – **NADE MNOU HORA JEŠTĚD** – výběr z básní posledních let. Trojjazyčně (česky, rusky, ukrajinsky). Vydáno v Charkově, ilustrace Věra Kopecká. (2017, str. 50)

Rok 2018

- František Uher – **PERMANENTNÍ VODOTRYSK** – sbírka básní ve vydavatelství Periskop, odpovědný redaktor Karel Sýs (2018, 88 str.)
- Štěpánka Saadouni – **ČESKÉ ZÁHADY**, s podtitulem **Naše akta X**. Kniha záhad a tajemství s hojným foto doprovodem. Vyšlo v nakladatelství Černý drak. (2018, 200 str.)

ZPRÁVA PRO BÁSNÍKY

Alois Marhoul pod záštitou Obce spisovatelů vyhlašuje 10. Ročník MOBELOVY CENY.

Zaslat 1 výtisk básnické sbírky z roku 2017 včetně adresy autora, číslo telefonu, mail. Zasílá autor nebo někdo jiný s vědomím autora na adresu: Alois Marhoul,

252 04 Čisovice 123 do 30. 6. 2018. Informace o místu a termínu vyhlášení (září 2018) Mobil včas rozešle zúčastněným.

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

- **JBM – Newsletter 2017/12** uvádí kresba Václava Smejkal „Hlas zvonu“. Dále obsahuje: Vánoční setkání sběratelů exlibris v Moravské Třebové; Návštěvu u sochaře a malíře Zdeňka Rosáka; Setkání spisovatelů v Lanškrouně; Jubileum řezbáře Zdeňka Jenčovského; Aforismy Františka Uhra z Havlíčkova Brodu v Městských novinách Lanškroun 12/2017.
- **JBM – Newsletter 037** první letošní číslo, obsahuje: výstavu A. Šalomonové v Ústí nad Orlicí, výstavu J. Fikejze v Chocni, rozloučení s aforismy Františka Uhra v Městských novinách v Lanškrouně a jubileum Zdeňka Rosáka z Chocně. Jako vždy je newsletter doplněn četnými fotografiemi. V závěru je přání do roku 2018 a upozornění, že zahajují už sedmý ročník. Redakce Kruhu k výročí blahopřeje.

Sborník východočeských autorů 2018

Vážení přátelé, dovoluji si vás jménem svým i jménem výboru SVČS pozvat k aktivní literární účasti na dalším zamýšleném sborníku našich autorů, který by měl v případě vašeho zájmu vyjít v roce 2018. Jde již o desátý – a tedy jubilejní a pravděpodobně i poslední – svazek vzhledově jednotné řady publikací, které jsem z vašich prací od roku 2007 sestavoval. Myslím, že by bylo dobré, abychom společně tuto řadu tímto desátým dílem dovršili a dotvořili tak zajímavou knihovnu našich prací, která nám zúčastněným i ostatním zájemcům ukazuje pestrost žánrů i námětů, literární úroveň i trendy vývoje jednotlivých autorů i východočeské literatury jako celku. A určitě všem poskytuje i příjemné chvíle při čtení veselých i vážných a v každém případě zajímavých příspěvků, kterých je podle mého názoru ve sbornících stále více. Rozhodli jsme se nakonec nabídnout téma, s nímž má jistě většina z nás své barvitě zkušenosti – **O ZVÍŘATECH A LIDECH** (třeba v obráceném pořadí). Jediná omezení se týkají rozsahu příspěvku – tj. cca mezi **5 až 15 stránkami textu** (výjimky opravdu jen výjimečně) – termín uzávěrky – nejpozději **do 15. 6. 2018** v příloze mailu na mou adresu. Vzhledem ke koncepci řady sborníků přidejte zvlášť **pár slov o sobě** (cca 10 řádků) a **barevný fotoportrét** do obvyklého autorova medailonku. Předběžně počítejte i s určitým příspěvkem na tisk sborníku, pokud by se nepodařilo jeho vydání cele zajistit od sponzorů a institucí. Budu velice rád, když se této pravděpodobně poslední publikační příležitosti v této ucelené řadě našich sborníků v co největším počtu zúčastníte. Jiří Hrabinec, editor. jiri.hrabinec@pedf.cuni.cz

OBSAH

A. Kordíková: Ilustrace Stařec	1
J. Faltus: Blahopřání k jubileu M. Duška – rozhovor.....	2
M. Dušek: Úryvek z románu Před a po zatmění	4

Literární část

M. Urbanová: Sushi, Ocúny, Mezi nebem a zemí	7
V. Franc: Smíření Monteků a Kapuletů.....	9
L. Zelený: Žena při česání, Při svlékání, Zapínání náhrdelníku	12
P. Frydrych: moderní doba, dopisnice 42/VIII/7	13
A. Hubálková: Dvakrát do stejné řeky nevstoupíš	16
J. Tošner: Mám dopitou kávu, Co není vidět	19
M. Richter: Pařížské poklady, Sedlo, Ráno.....	20
J. Lojín: Staré dobré	21
J. Faltus: Vejdi brankou za hádankou.....	24
L. Matysíková: Ledovka, Padající hvězdy, PF.....	24

Publicistika

J. Jonáš: Krátký příběh o nevině odsouzeném.....	25
--	----

Ještě k maratonu 2017

Večer J. Tošnera v Hradci Králové.....	26
Akce v rámci maratonu v Pardubicích	26
Poetický večer v letohradské knihovně	27
Listopadová beseda nad knihami v novoměstské knihovně.....	28
Besedy s dětmi v Lanškrouně	29

Ohlasy a recenze

J. Lojín: Cesta do minulosti.....	29
M. Dušek: Život bez příkras.....	31
J. Lojín: Soukromý detektiv v nové knize F. Uhra	32
V. Franc: Akreditace kbelíku	33
V. Kopecká: Ženy dvou světů	34
V. Franc: o knize Evy Černošové Vypravěčka.....	35
J. Lojín: Zaniklá místa předválečných Pardubic	36
F. Uher: Z nových knih	38

Pardubické Strípky 2017

O. Šenk: O drakovi, který si vyhlámal zuby	40
K. Pařízková: Útěk očima morčete Poirota	41

Host Kruhu 51

M. Dušek: Spisovatel Josef Havel.....	44
J. Havel: Ukázka z románu Nikdy se nevzdávat	44

Stopa, která nevyhasne51

Zaznamenáváme a komentujeme

Nové knížky členů v roce 2017 a 2018.....52

Zpráva pro básníky.....54

Zprávy z oblastí.....54

Sborník východočeských autorů 2018.....54

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XIV. – číslo 51 – duben 2018

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 52 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (proza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

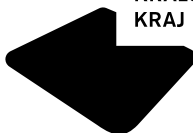
Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků pro č. 52: Polovina května 2018.

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají a s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

